

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR

İlham Əliyev

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən aziz qəzetdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 132 (6332) 29 iyul 2021-ci il Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Gəncədə "Şuşa Bəyannaməsi: milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik və gələcək əməkdaşlıq üçün yeni çağırışlar" mövzusunda konfrans keçirilib

Bax 3

İyulun 28-də Gəncədə

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası (AK Parti) arasında ikitərəfli Əməkdaşlıq Protokoluna uyğun olaraq "Şuşa Bəyannaməsi: milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik..."

Leyla Abdullayeva: "İstənilən addımlara qətiyyətli cavab veriləcək!"

"Ermənistanı regionda yaranmış yeni reallıqları qəbul etməyə, hərbi təxribatlara son qoymağa və dövlət sərhədlərinin delimitasiyası üzrə danışıqlara başlamağa çağırırıq". SİA xəbər verir ki, bu barədə...

Sensorlu saatların, qulaqcıqların bilmədiyiniz ziyanları - SƏN DEMƏ...

Bax 8

"Paşinyan ordu üzərində tam nəzarəti təmin edə bilmir"

Bax 13

"Dəfələrlə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq Ermənistan tərəfi 10 noyabr 2020-ci il və 11 yanvar 2021-ci il Moskva razılaşmasının icra olunmasının qarşısını almaq cəhdlərini davam etdirir..."

Koronavirusdan daha təhlükəli olan elektronlaşma

Elektron cihazların insan həyatında tutduğu yer hər gün daha da genişlənir. Son zamanlar təhsil, tədris kimi sahələri də təmin edən elektron...

"İki partiya arasındakı görüş bir sıra aspektlərdən əhəmiyyətlidir"

"Yeni Azərbaycan Partiyasının beynəlxalq əlaqələri daha da genişlənir və artıq öz fəaliyyətində yeni mərhələyə qədəm qoyur". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov deyib.

Bax 7

Ermənistan ordusunda rüşvətخورluq tüğyan edir!

Son vaxtlar Ermənistan ordusunda adi hal alan faktlardan biri də rüşvətخورluqdur. Bu günlərdə hərbi hissələrin birində ortaya çıxan rüşvətخورluq faktı böyük narazılığa...

Bax 5

Casusluqda ittiham olunan ermənilərin MƏHKƏMƏSİ BİTDİ - Hər biri 15 il...

xəzər.az

Sənədsiz evlər problemi nə zaman çözüləcək?

Bax 10

"İncə duyğulara" əsaslanan erməni-fransız dostluğu...

Bax 14

Açıqlandı: "Barselona" Messi ilə yeni müqaviləyə qol çəkəcək

Bax 16

İlham Əliyev: "Ermənistan bununla hesablaşmalıdır və istəsə də, istəməsə də yeni reallıqları qəbul etməlidir"

vəsait verilə, biz heç vaxt imtina etmərik".

"Biz həm müharibə dövründə, həm postmüharibə dövründə istədiyimizə nail olmuşuq və nail oluruq"

"Biz həm müharibə dövründə, həm postmüharibə dövründə istədiyimizə nail olmuşuq və nail oluruq. Mənim həm müharibədən əvvəl, həm müharibə zamanı, həm müharibədən sonra gələcək addımlarla bağlı çox dəqiq təsəvvürüm var və bilərəm nə etməliyik, nə vaxt etməliyik, necə etməliyik. Bütün sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də konseptual yanaşma ortadadır. Qısamüddətli, ortamüddətli, uzunmüddətli hədəflər müəyyən olunub", - deyən Azərbaycan Prezidenti söyləyib ki, biz bilirik, biz nə istəyirik, indi nə istəyirik, nəyə nail ola bilirik və buna biz necə nail ola bilirik: "Əlbəttə ki, bütün bu hədəflər bəyan edilməyib, çünki bu, hələ tezdir. Ancaq biz bilirik, biz nə istəyirik, indi nə istəyirik, nəyə nail ola bilirik və buna biz necə nail ola bilirik. Bütün addımlarımızı buna uyğun şəkildə atırıq və deyə bilərəm ki, bu 8 ay bizim ssenari əsasında keçir. Çünki postmüharibə dövrü müharibə dövrü qədər çətin olmasa da, çox qeyri-müəyyən bir dövr idi, çünki kim bilirdi ki, proseslər necə inkişaf edəcək. Çünki müharibə dövründə bəzi ölkələr bizə qarşı açıq-aydın hərəkətə keçmişdilər, bizi əsas-sız ittiham edirdilər, bizi hədələyirdilər, sanksiyalarla hədələyirdilər, bu məsələni BMT Təhlükəsizlik Şurasına çıxarmağa çalışırdılar. Bütün bunlar anti-Azərbaycan ssenarisinin tərkib hissəsidir və biz bunu da unutmuşuq".

"Mənim cənab Putinlə çox yaxın əlaqələrim var, biz bir-birinə inanan siyasətçilərək"

"Rusiya Prezidentinin dəvəti ilə mən növbəti dəfə Rusiyaya səfər etmişəm və səfər zamanı çox geniş fikir mübadiləsi aparıldı - ilk növbədə, ikitərəfli məsələlərlə bağlı və əlbəttə, postmünaqişə vəziyyəti ilə bağlı". Bu barədə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsində bildirib.

Dövlətimizin başçısı deyib: "İkitərəfli münasibətlərə gəldikdə, bildiyiniz kimi, Rusiya və Azərbaycan strateji tərəfdaşlardır və bu, sadəcə olaraq, söz deyil. Real həyatda da biz strateji tərəfdaş, çünki uzunmüddətli strateji əməkdaşlıq perspektivləri ilə bağlı fikir ayrılığı yoxdur. Bizim aramızda çox mühüm dostluq əlaqələri var və şəxsən mənim cənab Putinlə çox yaxın əlaqələrim var, biz bir-birinə inanan siyasətçilərək. Bu, çox önəmlidir və bu səfər zamanı ikitərəfli məsələlərin gündəliyi müzakirə olundu".

"Zəngəzur dəhlizini və postmünaqişə dövrünü müzakirə etdik. Bizim yaşnamamızda fikir ayrılığı yoxdur"

Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, hazırda yeddi yol xəritəsi üzərində işləyirik. Hər bir yol xəritəsi konkret sahəyə aiddir. Hər bir sahə üzrə də yaxşı nəticələr var. Bu dəfə daha çox ticarət, iqtisadi, neqliyyat, humanitar məsələləri müzakirə etdik. "Neqliyyat məsələlərinə gəldikdə, əlbəttə ki, həm əvvəlki dövrdə razılaşdırılmış məsələləri, "Şimal-Cənub" neqliyyat dəhlizini, perspektivlərini, eyni zamanda, müharibədən sonra yaranmış vəziyyəti, o cümlədən Zəngəzur dəhlizini və postmünaqişə dövrünü müzakirə etdik. Bizim yaşnamamızda fikir ayrılığı yoxdur. Biz - Rusiya və Azərbaycan hesab edirik ki, müharibə başa çatıb, münaqişə

başla çatıb. Ermənistanda heç bir revanşist meyillərə yol verilməməlidir və bundan sonra bölgədə sülh olmalıdır. Müharibə riskləri minimuma endirilməlidir və aradan qaldırılmalıdır. Burada bizim aramızda heç bir fikir ayrılığı yoxdur, biz də eyni fikirdəyik. Zəngəzur dəhlizinə gəldikdə, mən cənab Putinə bildirdim ki, bizdə olan məlumata görə, Ermənistan bu məsələ ilə bağlı yenə də özünü səmimi aparmır. Fikir vermisinizsə, mən cənab Şarl Mişellə mətbuat konfransında dedim ki, bütün yollar paralel şəkildə açılmalıdır və selektiv yanaşma olmamalıdır, yəni ayrı-seçkilik olmamalıdır. Amma biz görürük ki, Ermənistan burada da növbəti dəfə hansısa oyun oynamaq istəyir".

"Bizim Zəfərimiz Ermənistanın bütün ideoloji sütunlarını darmadağın edib"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsində bildirib ki, Ermənistanın məyusluğu davam edəcək: "Çünki görürük ki, onlar hələ də müharibədən tam nəticə çıxarmayıblar. Çünki onların bezi yersiz bəyanatları, addımları onu göstərir ki, onlar hələ nəticə çıxarmadırlar. İkinci Qarabağ müharibəsini unutmamalıdır. Şarl Mişel İrəvanda olarkən sərhəd ərazilərini mübahisəli ərazilər adlandırdı. Sözü düz, mən də bu ifadə ilə razı deyiləm. Çünki biz hesab edirik ki, bu, bizim ərazilərdir. Mən hesab edirəm ki, bu, Zəngəzur ərazisidir. Zəngəzur isə bizim dedə-baba torpağımızdır və biz öz ərazimizdəyik".

Bu məsələnin Şarl Mişelin Azərbaycana səfəri zamanı müzakirə olunduğunu diqqətə çatdıran dövlətimizin başçısı deyib: "Mən izah etməyə çalışdım ki, biz öz sərhədimizə çıxmışıq. Nə üçün may ayında çıxmışıq? Çünki qar əridi. Qar idi, iki-üç metrlik qar idi. Ora çıxmaq mümkün deyildi. Qar eriyəndən sonra biz çıxdıq, lazım bildiyimiz nöqtələri götürdük və orada yerləşdik, orada möhkəmlənirik və möhkəmlənəcəyik. Ona görə Ermənistanın, əlbəttə, məyus olması ondan irəli gəlir ki, onlar yenə də xülyalarla yaşayırlar. Onlar postmüharibə reallıqları ilə barışa bilmirlər. Hesab edirəm ki, burada psixoloji amil də öz rolunu oynayır. Yəqin onlara vaxt lazımdır ki, psixoloji nöqtəyi-nəzərdən yeni reallığa öyrəşsinsinlər. Çünki bizim Zəfərimiz onların bütün ideoloji sütunlarını darmadağın edib".

Azərbaycan Prezidenti deyib ki, ermənilər 30 il ərzində özləri haqqında olmanın yalanlarını uydururdular. Dünyaya qəbul etdirməyə çalışırdılar ki, guya onların müzəffər ordusu var, yenilməz ordusu var, erməni xalqı döyüşkən xalqdır, erməni ordusu ən güclü ordudur: "Bəs nə oldu? Məhv etdik, darmadağın etdik, 44 gün ərzində yox etdik. Göstərdik ki, Azərbaycan xalqı müzəffər xalqdır. Göstərdik ki, onların bütün təbliğati mifdir, mifologiyadır. Göstərdik ki, Birinci Qarabağ müharibəsində onlar xarici dəstək hesabına üstünlük qazanmışlar. Bu, heç ki-mə sirr deyil. Əlbəttə, mən başa düşürəm ki, bunu dərk etmək, bu reallıqla yaşamaq, buna öyrəşmək asan məsələ deyil. Ona görə biz bu psixoloji durumu nəzərə almalıyıq. Ancaq bununla bərabər deməliyəm ki, Ermənistan əvvəlki səhvləri buraxmamalıdır. Çünki onların yersiz və qəbul edilmez addımları, bəyanatları onlara çox baha başa gəldi. İkinci Qarabağ müharibəsi onu göstərdi. Ona görə boş-boşuna havanı silkələmək lazım deyil."

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Prezident İlham Əliyev çıxışlarında dəfələrlə bildirib ki, Azərbaycan özünə, millətine, azərbaycanlılığa həmişə hörmətlə yanaşır: "Amma mən demişdim ki, biz özümüzü onlar kimi apara bilmərik, biz azərbaycanlıyıq, biz özümüzlə hörmət edən xalq. Biz döyüş meydanında düşməni çökdürdük. Döyüş meydanında düşməne elə dərs verdik ki, onlar bu günə qədər bu dərsdən özlərinə gələ bilmirlər...Biz bütün dünyaya gücümüzü göstərdik. Göstərdik ki, heç kim bizim iradəmizin qabağında dura bilməz. Eyni zamanda, məsuliyyət göstərdik, ədalət göstərdik, Ermənistan ərazisinə girmədik. Baxmayaraq ki, Ermənistan ərazisindən bizə qarşı namərd atəşlə törədilən hərbi cinayət nəticəsində onlarla mülki şəxs həlak oldu, şəhərlərimiz bombalandı. Biz Ermənistan ərazisinə keçmədik".

Qeyd edək ki, ermənilərin özləri də bunu gözəl bilir ki, vaxtı ilə Azərbaycan Prezidentinin "düz yola gəlin" mesajına əməl etməyən acısı belə olmalı idi - məğlubiyyət!

"Bu gün Ermənistanın siyasi gündəliyini müəyyən dərəcədə biz formalaşdırırıq və bu, həqiqətdir"

Prezident İlham Əliyev iyulun 22-də Qərb bölgələrinə səfər edərək, bir sıra sosial obyektlərin açılışını etdikdən sonra Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsində səfərlə bağlı təəssüratlarının çox müsbət olduğunu və rayonda böyük işlərin həyata keçirildiyini bildirməklə yanaşı, erməni faşizminin ən eybəcər, ən qəddar faşizm olduğunu, mina xəritələrini verməməklə növbəti hərbi cinayət etdiklərini və digər sualları cavablandırır. "Avropa İttifaqı, Amerika Birləşmiş Ştatları, qonşu ölkələr - Türkiyə, İran, Gürcüstan, müsəlman ələmi, Qoşulmama Hərəkatı ilə təmaslarımız müsbət məcrada inkişaf edir. Bu gün Ermənistanın siyasi gündəliyini müəyyən dərəcədə biz formalaşdırırıq və bu, həqiqətdir. Ermənistan bizim gündəliyimizin 0,1 faizini də formalaşdırma bilməz, amma biz Ermənistanın müəyyən siyasi gündəliyini formalaşdırırıq və getdikcə bizim imkanlarımız daha da genişlənəcək", - deyən dövlət başçısı bildirib ki, biz yeni reallıq yaratmışıq, təkəcə Qarabağ zonasında yox: "Biz siyasi leksikona "Zəngəzur dəhlizi" sözünü daxil etmişik. Nəinki regionun, dünyanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələri Zəngəzur dəhlizi haqqında danışıqlar, yazırlar. Nə üçün? Biz bunu daxil etmişik, müntəzəm səylərlə, artıq bu reallıqdır. Biz Ermənistan gündəlik göndərmişik - sülh müqaviləsi. Qoy desin ki, istəmir, qoy desin ki, imtina edir. Mən bunu dəfələrlə demişəm, deyirəm: Biz hazırıq, danışıqlara başlayaq. Müharibə qurtarıb? Qurtarıb. Sülh istəyirsən, Ermənistan? İstəyirsən elə bil ki. Onda nə üçün sülh müqaviləsi imzalanma-

sın? Tanı bizim ərazi bütövlüyümüzü, sülh müqaviləsi imzalandı, sərhədlərin delimitasiyası həll olunsun. Bu məsələ ilə bağlı, baxın, bizim gündəliyimiz Avropa İttifaqının gündəliyi ilə, Türkiyənin, Rusiyanın gündəliyi ilə vəhdət təşkil edir. Onlar da deyirlər ki, delimitasiya üzrə iş aparılmalıdır, biz də deyirik. Ermənistan nə deyir? Deyir ki, yox, qoy, Azərbaycan bizim torpaqlarımızdan çıxsın. Biz öz torpağımızdayıq. Biz yeni reallıq yaratmışıq, təkəcə Qarabağ zonasında yox. Yeni gündəliyi formalaşdıraraq artıq status məsələsi də qaldı kənarında, Dağlıq Qarabağ sözü də işlədilmir. Buna nail olmaq lazım idi".

"Müharibədən ən çox əziyyət çəkən ölkə Azərbaycandır, amma pulu Ermənistanə verirlər"

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsində Avropa İttifaqının Ermənistanə 2,6 milyard avro, Gürcüstanə 2,3 milyard avro vəsait ayırmasına, Azərbaycana isə heç bir vəsait ayrılmasına münasibət bildirib. Dövlət başçısı bu mövqeyi ədalətsiz adlandıraraq deyib: "Azərbaycana gəldikdə, 150 milyon avro rəqəmi səsləndirildi, amma konkret bizə deyilmədi bu, nə rəqəmdir və nə vaxt veriləcək, verilməyəcək, bunun şərtləri nədir? Əlbəttə, mən hesab edirəm ki, bu, ədalətsiz mövqedir. Çünki Azərbaycan Cənubi Qafqazın ən böyük ölkəsidir həm ərazisi, həm əhalisi, həm də potensialı baxımından. Bu günə qədər Cənubi Qafqaz ölkələrinə belə böyük məbləğdə vəsait verilmirdi. Yeni bu, onu göstərir ki, bu vəsait məhz müharibədən sonra verilir. Yeni, bu vəsaitin verilməsinin səbəbi müharibədir. Əks təqdirdə, 30 il bundan əvvəl verəydilər, niyə məhz indi verirlər? Əgər belədirsə, onda müharibədən ən çox əziyyət çəkən ölkə Azərbaycandır. Azərbaycana bu vəsait verilməlidir".

Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, 10 min kvadratkilometr ərazi tamamilə dağıdılıb, erməni vandalları tərəfindən məhv edilib. 100 minlərlə mina döşənilib və bütün binalar, tarixi binalar, bütün infrastruktur məhv edilib: "Amma pulu verirlər Ermənistanə. Ermənistanda bir dağıntı var? Yoxdur. Mina döşəmişik orada? Yox. Bu qədər işğaldan əziyyət çəkən ölkə olub? Yox. Əlbəttə bu, ədalətsizdir. Bu məsələ ilə də bağlı əlbəttə, fikir mübadiləsi oldu. Cavab elə oldu ki, Azərbaycana elə bil ki, vəsait lazım deyil. Birincisi, bizə heç kim təklif etməyib, bizə təklif edin, mən deyərdəm, bizə lazımdır, yoxsa yox. Amma bizə heç kim təklif etməyib halda deyirlər ki, Azərbaycana vəsait lazım deyil. Bəs azad edilmiş torpaqları biz bərpa edəsi deyilik? Milyardlarla dollar vəsait lazımdır, o, göydən düşür? Azərbaycan şəffaf bir ölkədir. Maliyyə resursları da bəllidir. Bəli, biz özümüzü təmin edən ölkəyik. Amma əgər bizə də Ermənistan kimi qrant olaraq

Gəncədə "Şuşa Bəyannaməsi: milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik və gələcək əməkdaşlıq üçün yeni çağırışlar" mövzusunda konfrans keçirilib

İyulun 28-də Gəncədə Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası (AK Parti) arasında ikitərəfli Əməkdaşlıq Protokoluna uyğun olaraq "Şuşa Bəyannaməsi: milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik və gələcək əməkdaşlıq üçün yeni çağırışlar" mövzusunda konfrans keçirilib.

Konfransda YAP Sədri-nin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov, AK Parti sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş, Gəncə Şəhər İcra Haki-

miyyəti-nin başçısı Niyazi Bayramov, Milli Məclisin deputatları, dövlət qurumlarının əməkdaşları və elm x-

dimləri iştirak ediblər.

Əvvəlcə qonaqlar ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, önünə tər gül dəstələri düzüblər.

Gəncə Heydər Əliyev Mərkəzi ilə tanış olan konfrans iştirakçılarında bildirilib ki, mərkəzin fəaliyyəti Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin dövlətçilik fəlsəfəsinin, azərbaycançılıq ideologiyasının və irsinin dərinindən öyrənilməsinə

tövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarından keçən qəhrəman Vətən övladlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

YAP Sədri-nin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf

və tədqiqinə yönəlib.

Numan Kurtulmuş Heydər Əliyev Mərkəzi-nin xatirə kitabına ürek sözlərini yazıb.

Sonra Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarından keçən qəhrəman Vətən övladlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Partiyası arasında imzalanmış ikitərəfli Əməkdaşlıq Protokolundan sonra ilk belə konfransın Gəncə şəhərində keçirildiyini qeyd edib. 44 günlük Vətən müharibəsinin Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinin zirvəsi olduğunu bildiren T.Budaqov qarşılıqlı əlaqələrin bundan sonra daha da inkişaf edəcəyinə əminliyini bildirib. İki ölkəni birləşdirən tarixi köklərin, mədəniyyətin, dinin və milli-mənəvi dəyərlərin olması ilə yanaşı, dövlət

başçılarının qarşılıqlı münasibətlərinin də bu əlaqələrin yüksək səviyyəyə çatmasında böyük rol oynadığını vurğulayıb. Konfransın Gəncə şəhərində keçirilməsinin təsadüfi olmadığını qeyd edən YAP Sədri-nin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri deyib ki, tarixən Gəncə Azərbaycanın milli istiqlal mübarizəsində, azadlıq və azərbaycançılıq ideyalarının həyata keçməsində müstəsna xidmətləri olmuş şəhərlərimizdəndir.

Ardı Səh. 4

Gəncədə "Şuşa Bəyannaməsi: milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik və gələcək əməkdaşlıq üçün yeni çağırışlar" mövzusunda konfrans keçirilib

Əvvəli-Səh-3

"Türkiyə - Azərbaycan dostluğu bizim milli köklərimizə əsaslanır və çoxəsrlilik tarixə malikdir. Bütün zamanlarda bizim ürəyimiz türk qardaşlarımızla döyünüb, eynilə onlarda olduğu kimi. Türkiyə Azərbaycanın hər bir problemini öz problemi, hər bir uğurunu öz uğuru kimi qəbul edib. Biz bunu bu gün əyani şəkildə bir daha görürük. Xüsusilə, 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanı istəməyən müxtəlif qurumların, təşkilatla-

rın təzyiqlərinə baxmayaraq, qardaş Türkiyə bizim yanımızda oldu", - deyə Tahir Budaqov çıxışında qeyd edib.

AK Parti sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş konfransın Vətən müharibəsindəki Zəfərdən sonra keçirilməsinin xüsusi əhəmiyyəti olduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, Qarabağ zəfəri işğal altındakı ərazilərin azad olunması ilə birgə bütün dünyaya haqlı tərəfin hər zaman qələbə çalacağını göstərdi. Türkiyə Respublikası başda Prezi-

dent Rəcəb Tayyib Ərdoğan olmaqla, müharibənin ilk günündən Azərbaycanın yanında oldu. Bu gün məqsəd bu Qələbədən sonrakı nailiyyətləri daha yüksək səviyyəyə qaldırmaqdır.

"Qarabağ Zəfərinin əldə olunması ilə qazanılan nailiyyətlərdən biri də dünyanın ikili standartlar siyasətinin bir daha ortaya çıxarılmasıdır. Otuz ilə yaxın davam edən erməni işğalına başda Minsk qrupu olmaqla dünyadakı heç bir güc səsini çıxarmadı. Eyni formada BMT

Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi qətnəmələrə rəğmən işğalın uzun illər davam etdiyini və bu qurumun heç bir tədbir görmədiyinin şahid olduq. Möhtərəm Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan özü ədalətsizliyə son qoydu, dünyada daha bir haqsızlıq aradan qaldırıldı", - deyə N.Kurtulmuş bildirib.

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, AK Parti Sədrinin xarici əlaqələr üzrə müavini, Bursadan deputat Efkan

Ala, Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev, Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin rektoru professor İbrahim Cəfərov, SETA Araşdırmalar Mərkəzinin xarici əlaqələr üzrə mütəxəssisi professor Ferhat Pirinççi konfransda çıxış edərək Şuşa Bəyannaməsinin əhəmiyyətindən və gələcəkdə qarşılıqlı əlaqələrin inkişafındakı rolundan danışıblar. Sonda qarşılıqlı xatirə hədiyyələri təqdim olunub, birgə şəkl çəkdirilib.

YAP və AK Parti Gəncədə birgə mətbuat konfransı keçirib

Iyulun 28-də Gəncədə Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) və Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası (AK Parti) arasında ikitərəfli Əməkdaşlıq Protokoluna uyğun olaraq, "Şuşa Bəyannaməsi: milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik və gələcək əməkdaşlıq üçün yeni çağırışlar" mövzusunda konfrans başa çatdıqdan sonra hər iki partiya rəsmisinin birgə səfərin yekunlarına dair mətbuat konfransı keçirilib.

YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov səfərin yekunları barədə məlumat verərək deyib: "Səfər Bakıda Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri, Prezident İlham Əliyevlə görüşlə başlayıb. Görüş zamanı bölgədə yaranmış yeni vəziyyətə uyğun olaraq qarşılıqlı əməkdaşlığın perspektivləri, gözlənilən nəticələr və partiya rəhbər-

liyi tərəfindən bu istiqamətdə atılacaq addımlar barədə məlumat verilib. Sonra nümayəndə heyəti Milli Məclisdə olub, YAP rəhbərliyi

tərəfindən bu istiqamətdə atılacaq addımlar barədə səmərəli fikir mübadiləsi aparılıb. Sonra səfər Gəncə şəhə-

rində iki partiyanın birgə keçirilən "Şuşa Bəyannaməsi: milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiqlik və gələcək əməkdaşlıq üçün yeni çağırışlar" mövzusunda konfransı ilə yekunlaşmış".

Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş səfər ərzində göstərilən qonaqpərvərliyə və diqqətə görə təşəkkür edib. O, Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinin gələcək inkişafı və bu istiqamətdə partiyalar tərəfindən göstəriləcək dəstək haqqında danışarkən bildirib ki, bundan sonra da qarşılıqlı əlaqələrin siyasi partiyalar tərəfindən rəsmi qurumlar arasında daha da möhkəmləndirilməsi üçün əllərindən gələnlərinə köməyi əsirgəməyəcəklər. "Başda cənab Prezidenti İlham Əliyev olmaqla göstərilən diqqətə və qonaqpərvərliyə görə Milli Məclisin üzvlərinə, YAP rəhbərliyinə təşəkkür edirik. "Şuşa Bəyannaməsi" ilə bağlı keçirilən bu konfrans da qardaş ölkələrimiz arasında gələcək əməkdaşlıqların və əlaqələrin yeni müstəvidə inkişafına zəmin yaratdı" - deyərək N.Kurtulmuş vurğulayıb.

Iyulun 28-də Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Mustafa Şentopun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Azərbaycan Milli Məclisinin sədri, Pakistan İslam Respublikasının Milli Assambleyasının sədri və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri arasında ilk üçtərəfli görüşün keçirilməsini böyük tarixi hadisə kimi qiymətləndirib və bu münasibətlə təbriklərini çatdırıb.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Mustafa Şentop üç qardaş ölkələr arasındakı mövcud dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin həm ölkələrimizin və xalqlarımızın rifahına, həm də bölgədə sülh və təhlükəsizliyin təmin olunmasına xidmət etdiyini vurğulayıb. O, parlament diplomatiyası çərçivəsində üç ölkə nümayəndələrinin bir araya gəldiyini məmnunluqla qeyd edib. Mustafa Şentop, həmçinin Azərbaycanın ərəzilərini işğaldan azad etməsi ilə bağlı bölgədəki cari vəziyyətə toxunaraq, Azərbaycanın Ermənistan ilə sülh müqaviləsinin imzalanmaq təklifini çox mühüm addım kimi dəyərləndirib. Azərbaycanın humanitar sahədə önəmli addımlar atdığı qeyd edən Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri, Ermənistan tərəfindən bütün mına xəritə-

"Bakı Bəyannaməsi ölkələrimiz və xalqlarımız arasında əlaqələrin inkişafına böyük töhfə verəcək"

lərinin Azərbaycana verilməsinin zəruri olduğunu vurğulayıb.

Nazir Ceyhun Bayramov öz növbəsində üç qardaş ölkənin parlament rəhbərlərinin görüşünün nəticəsi olaraq Bakı Bəyannaməsinin imzalandığını məmnunluqla qeyd edib. O, bu hadisənin qarşılıqlı əməkdaşlığın daha da inkişafına töhfə verəcəyindən əminliyini ifadə edib. Nazir dövlətlərimiz arasında əlaqələrin xüsusi önəm daşdığına, bu münasibətlərin geniş və hərtərəfli olduğunu vurğulayıb.

2021-ci ilin yanvarında İslamabadda üç ölkənin xarici işlər nazirlərinin bir araya gəldiyini xatırlayan nazir Ceyhun Bayramov ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə əlaqələrin inkişaf etməkdə olduğunu vurğulayıb. Nazir, həmçinin Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Şuşaya səfərini və imzalanmış Şuşa Bəyannaməsinin tarixi hadisə kimi qiymətləndirib. Azərbaycan xalqının 44 günlük Vətən müharibəsinin başladığı ilk gündən etibarən Türkiyə xalqının başda Türkiyə Prezidenti olmaqla, bütün səviyyələrdə dəstəyini hiss etdiyini və bunun yüksək dəyərləndirildiyini vurğulayıb. Nazir hazırda Türkiyənin bölgədə sülhün təmin olunması istiqamətində tam dəstəyini hiss etdiyimizi və bunu alqışladığımızı qarşı tərəfin diqqətinə çatdırıb.

Görüş zamanı tərəflər, eyni zamanda, Azərbaycan ilə Türkiyə arasında ikitərəfli əməkdaşlıq münasibətlərinin gündəliyi üzrə, o cümlədən parlament əməkdaşlığı istiqamətində, habelə regional təhlükəsizlik mövzuları ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparıblar.

Tərəflər, həmçinin çoxtərəfli platformalarda və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq və qarşılıqlı dəstək məsələlərini müzakirə ediblər.

Ermənistan ordusunda rüşvətخورluq tüğyan edir!

Son vaxtlar Ermənistan ordusunda adi hal alan faktlardan biri də rüşvətخورluqdur. Bu günlərdə hərbi hissələrin birində ortaya çıxan rüşvətخورluq faktı böyük narazılığa səbəb olub.

AZƏRTAC bu ölkə KİV-inə istinadla xəbər verir ki, yayılan məlumatlarda Ararat vilayətinin Armaş qəsəbəsində yerləşən hərbi hissədə qulluq edən hərbiçilər Edqar Zavtilyan, Artur Volodyan, Qriqori Qriqoryandan ordu sıralarından tərxis olunmaları üçün böyük miqdarda rüşvət tələb edildiyi bildirilib. Hərbi qulluqçular hələlik hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etməsələr də, yaxın vaxtlarda ehtiyata buraxılmasalar, rüşvət tələb edən şəxs barədə hərbi prokurorluğa ərizə yazacaqları haqda komandanlığı xəbərdar ediblər.

Qeyd edək ki, 44 günlük müharibədən sonra Ermənistan ordusundan təcili surətdə tərxis edilərək ölkədən çıxıb getmək istəyənlərin sayı gündən-günə artır. Bu, həm Azərbaycan Ordusunun parlaq Qələbəsi nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrində yaranan xaos, hərə-mərclik, özbaşınalıq, ruh düşkünlüyü, həm də son vaxtlar Ermənistan tərəfinin sərhəd rayonlarında vəziyyəti gərginləşdirmək məqsədilə törətdiyi tərxiatlarla əlaqədardır.

YAP ilə AK Parti arasında geniş perspektivlər açılır

Azərbaycanla Türkiyə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətləri bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir. Türkiyə və Azərbaycan arasında mövcud olan əməkdaşlıq və strateji tərəfdaşlıq dövlətlərarası münasibətlərin inkişafında dostluğa, qardaşlığa söykənir. Mövcud münasibətlərin böyük tarixi var. Qarşılıqlı etimada, əməkdaşlığa söykənən bu əlaqələr müasir dövrümüzdə daha da möhkəmlənir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bir millət, iki dövlət olaraq xarakterizə etdiyi Azərbaycan-Türkiyə dövlətləri arasındakı münasibətlərin yüksələn bir xətlə inkişafı əlbəttə ki, hər iki ölkə rəhbərliyinin həyata keçirdiyi uğurlu siyasətin məntiqi nəticəsidir.

Keyfiyyətə yeni müstəviyə qədəm qoyan münasibətlərin nəticəsində müxtəlif məzmunlu tədbirlər keçirilir və müqavilələr imzalanır. İki ölkə arasında beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələrin Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri və s. təqdirəlayiqdir. Əbəs yerə vurğulanmır ki, bu gün Türkiyə-Azərbaycan arasındakı dostluq-qardaşlıq münasibətləri dünya üçün nümunəyə çevrilib və Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qardaş, dost ölkə olaraq

etməsi bu əlaqələrin davamlı və qarşılıqlı etimada söykəndiyinə əsaslanır. Səfər çərçivəsində keçirilən bir sıra görüşlər, tədbirlər hakim partiyaların əlaqələrinin daha dərinləşməsindən xəbər vermiş oldu. Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini Tahir Budaqov və Ədalət və İnkişaf Partiyası Sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş YAP ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası arasında əməkdaşlığa dair niyyət protokolu imzalamaları fikrimizi əsaslandırır. YAP və Türkiyənin Ədalət və

İki ölkə arasında beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələrin Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri və s. təqdirəlayiqdir. Əbəs yerə vurğulanmır ki, bu gün Türkiyə-Azərbaycan arasındakı dostluq-qardaşlıq münasibətləri dünya üçün nümunəyə çevrilib və Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qardaş, dost ölkə olaraq

etməsi bu əlaqələrin davamlı və qarşılıqlı etimada söykəndiyinə əsaslanır. Səfər çərçivəsində keçirilən bir sıra görüşlər, tədbirlər hakim partiyaların əlaqələrinin daha dərinləşməsindən xəbər vermiş oldu. Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini Tahir Budaqov və Ədalət və İnkişaf Partiyası Sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş YAP ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası arasında əməkdaşlığa dair niyyət protokolu imzalamaları fikrimizi əsaslandırır. YAP və Türkiyənin Ədalət və

İki ölkə arasında beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələrin Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri və s. təqdirəlayiqdir. Əbəs yerə vurğulanmır ki, bu gün Türkiyə-Azərbaycan arasındakı dostluq-qardaşlıq münasibətləri dünya üçün nümunəyə çevrilib və Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qardaş, dost ölkə olaraq

etməsi bu əlaqələrin davamlı və qarşılıqlı etimada söykəndiyinə əsaslanır. Səfər çərçivəsində keçirilən bir sıra görüşlər, tədbirlər hakim partiyaların əlaqələrinin daha dərinləşməsindən xəbər vermiş oldu. Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini Tahir Budaqov və Ədalət və İnkişaf Partiyası Sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş YAP ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası arasında əməkdaşlığa dair niyyət protokolu imzalamaları fikrimizi əsaslandırır. YAP və Türkiyənin Ədalət və

İki ölkə arasında beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələrin Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri və s. təqdirəlayiqdir. Əbəs yerə vurğulanmır ki, bu gün Türkiyə-Azərbaycan arasındakı dostluq-qardaşlıq münasibətləri dünya üçün nümunəyə çevrilib və Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qardaş, dost ölkə olaraq

etməsi bu əlaqələrin davamlı və qarşılıqlı etimada söykəndiyinə əsaslanır. Səfər çərçivəsində keçirilən bir sıra görüşlər, tədbirlər hakim partiyaların əlaqələrinin daha dərinləşməsindən xəbər vermiş oldu. Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini Tahir Budaqov və Ədalət və İnkişaf Partiyası Sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş YAP ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası arasında əməkdaşlığa dair niyyət protokolu imzalamaları fikrimizi əsaslandırır. YAP və Türkiyənin Ədalət və

İki ölkə arasında beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələrin Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri və s. təqdirəlayiqdir. Əbəs yerə vurğulanmır ki, bu gün Türkiyə-Azərbaycan arasındakı dostluq-qardaşlıq münasibətləri dünya üçün nümunəyə çevrilib və Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qardaş, dost ölkə olaraq

etməsi bu əlaqələrin davamlı və qarşılıqlı etimada söykəndiyinə əsaslanır. Səfər çərçivəsində keçirilən bir sıra görüşlər, tədbirlər hakim partiyaların əlaqələrinin daha dərinləşməsindən xəbər vermiş oldu. Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini Tahir Budaqov və Ədalət və İnkişaf Partiyası Sədrinin birinci müavini Numan Kurtulmuş YAP ilə Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası arasında əməkdaşlığa dair niyyət protokolu imzalamaları fikrimizi əsaslandırır. YAP və Türkiyənin Ədalət və

İki ölkə arasında beynəlxalq əhəmiyyətli bir sıra regional layihələrin Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri və s. təqdirəlayiqdir. Əbəs yerə vurğulanmır ki, bu gün Türkiyə-Azərbaycan arasındakı dostluq-qardaşlıq münasibətləri dünya üçün nümunəyə çevrilib və Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qardaş, dost ölkə olaraq

Azərbaycanın Qarabağda yaşayan ermənilərə xüsusi status verməməsinin 10 səbəbi

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şafiyev və şöbə müdiri Cavid Vəliyevin ABŞ-ın nüfuzlu "National Interest" saytında "Azərbaycanın Qarabağda yaşayan ermənilərə xüsusi status verməməsinin 10 səbəbi" başlıqlı məqaləsi dərc olunub.

Məqələdə ilkin səbəb kimi göstərilir ki, əslində 1988-ci ildə keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində ermənilər tərəfindən başlatılan separatçı hərəkatın məqsədi əslində "miatsum", yeni Ermənistanla birləşmək idi. Bu hərəkat Ermənistan tərəfindən dəstəklənən irredentist bir siyasət idi və xalqların öz müqəddəratını təyin haqqını nəzərdə tutmurdu. Müəlliflər digər səbəb kimi qeyd edirlər ki, 1923-cü ildə Sovet hakimiyyəti tərəfindən muxtariyyət hüququ yalnız ermənilərə deyil, regionda yaşayan bütün xalqlara verilmişdi: "Lakin 1988-ci il fevralın 20-də keçmiş DQMV Milli Şurasında azərbaycanlıların iştirak etmədiyi bir iclasda ermənilər regiona verilən statusu sui-istifadə edərək Azərbaycan və Sovet İttifaqı Konstitusiyasına zidd olaraq ayrılma qərarı aldılar".

Üçüncü səbəb kimi bildirilir ki, Bakı Qarabağda yaşayan ermənilərin bu tələblərinə 1991-ci ilə qədər səbr göstərərək məsələni həll etməyə çalışıb, lakin Ermənistan SSR Parlamenti 1989-cu il dekabrın 1-də DQMV-ni özünə birləşdirmək üçün qeyri-qanuni qərar qəbul edib: "Nəticədə davam edən müzakirələrin nəticəsizliyi ermənilərin regionda yaşayan mülkü əhali hücumu ilə davam etdi. Azərbaycan Parlamenti 1991-ci il noyabrın 26-da DQMV-ni ləğv etdi. Qısacası, hazırda Azərbaycan qanunlarına görə belə bir muxtar region yoxdur".

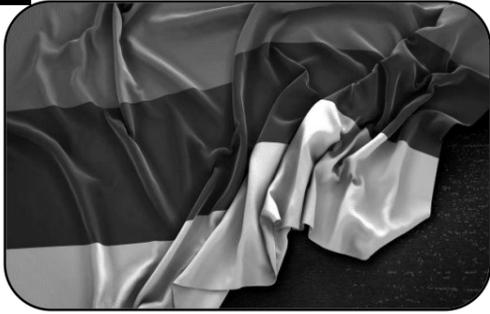
Dördüncü səbəb olaraq qeyd edilir ki, ermənilərin iddialarının əksinə olaraq Sovet İttifaqı konstitusiyasına görə, muxtar regionların öz müqəddəratını təyin hüququ yox idi və bu hüquq sadəcə 15 respublikaya verilmişdi.

"Beşinci, beynəlxalq hüquq Azərbaycanında yaşayan ermənilərə öz müqəddəratını təyin hüququ vermir. Çünki Azərbaycanda yaşayan ermənilərin "xalq" statusu yoxdur. Bununla birlikdə istər beynəlxalq təşkilatların aldığı qərarlar, istərsə də Avropa İnsan Hüquq-

ları Məhkəməsinin "Çıraqov və digərləri" haqqında qərarı Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğal olunduğunu sübut edir.

Altıncısı, Sovet İttifaqı dövründə alınan qərarı sui-istifadə edən ermənilər regionda iki müharibənin yaşanmasına və minlərcə insanın ölümünə səbəb oldu. Onlara veriləcək hər hansı bir status regionda yeni müharibələrin yaşanmasına yol açdı.

Yeddincisi, Birinci Qarabağ Müharibəsindən sonra 1994-cü ildə tərəflər arasında atəşkəs sənədi imzalandı. Ondən sonra davam edən diplomatik müzakirələrdə Azərbaycan status təklifləri oldu, lakin Ermənistan tərəfi bunları qəbul etmədi. Nəticədə 2020-ci il müharibəsi yaşandı və geosiyasi

realıq dəyişdi. Artıq yeni bir statusdan söz gedə bilməz",- deyərək məqələdə qeyd olunur.

Müəlliflər səkkizinci səbəb olaraq yazırlar ki, Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, son rəqəmlərə görə, regionda 20-25 min arası erməni yaşayır. Bu Azərbaycan əhalisinin 0.2 faizi deməkdir: "Azərbaycan çox etnikli bir dövlətdir və Azərbaycanda sayıları ermənilərdən daha çox olan etnik xalqlar yaşayır. Digər etnik xalqlar öz mədəni və dini hüquqlarını azad bir şəkildə istifadə edə bilərlər. Bu səbəbdən ermənilər də dini və mədəni hüquqlarından digər xalqlar kimi istifadə edə bilərlər".

Doqquzuncu səbəb kimi bildirilir ki, ermənilər regionda yalnız Azərbaycanda yaşayırlar və ətraf ölkədə yaşayan ermənilərə xüsusi status verilməyib. Eyni ilə ətraf ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılara da xüsusi status verilməyib.

Sonuncu səbəbdə qeyd olunur ki, Azərbaycanda yaşayan ermənilər üçün xüsusi status tələb edənlərin məqsədi məsələni həll etmək deyil, onların məqsədi problemi dərinləşdirmək və gələcəkdə müdaxilə edə biləcəkləri sahə yaratmaqdır.

Daha ətrafı: <https://nationalinterest.org/blog/buzz/ten-reasons-why-karabakh%E2%80%99s-99s-armenians-don%E2%80%99t-need-special-status-190628>

Azerbaijan Armed Forces: Düşmən 16 hərbiçisini itirib

Erməni tərəfi sərhəd yaxınlığına ordu hissələrini və ağır texnikasını toplayır

İyulun 28-i gecə saatlarından başlayaraq Ermənistan silahlı qüvvələrinin Kəlbəcər rayonu istiqamətində başladığı təcridatın qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi cavab tədbirləri nəticəsində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvə itirməsi barədə məlumatlar əldə olunmuşdur. SİA xəbər verir ki, bununla bağlı Azərbaycanın Milli Məclisi Ermənistan MN-nin açıqladığı kimi 3 deyil, 16 hərbiçisi öldürülüb. "Mənbələrimizdən bizə daxil olan məlumata görə, erməni tərəfi qarşudurma

batçıları olan məlumatlara görə, gecə saatlarından başlayan döyüşlərdə Ermənistan MN-nin açıqladığı kimi 3 deyil, 16 hərbiçisi öldürülüb. "Mənbələrimizdən bizə daxil olan məlumata görə, erməni tərəfi qarşudurma

zamanı həlak olmuşların cəsədlərini tələsik halda postlardan çıxarırlar. Yuxarı Şorja yaxınlığındakı postda UAZ markalı maşın yaxınlaşıb və hər dəfə oradan 8 nəfər olmaqla məhv edilmiş hərbiçilərin cəsədlərini aparıb, deyərək məlumatda bildirilir.

Qeyd olunur ki, düşmən sərhəd yaxınlığına ordu hissələrini və ağır texnikasını toplayır. Bütün bunlar isə Rusiyanın atəşkəs təşəbbüsü zamanı baş verir. "Azərbaycan cavab atəşi açmaq hüququna malikdir", deyərək məlumatda bildirilir.

"İki partiya arasındakı görüş bir sıra aspektlərdən əhəmiyyətlidir"

"Yeni Azərbaycan Partiyasının beynəlxalq əlaqələri daha da genişlənilir və artıq öz fəaliyyətində yeni mərhələyə qədəm qoyur". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov deyib.

Deputatın sözlərinə görə, Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı qardaşlıq və dostluq münasibətləri, "Bir millət, iki dövlət" ideyası partiyalararası münasibətdə də özünü göstərir: "Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Ədalət və İnkişaf Partiyası arasında həmişə siyasi münasibətlər olub. Bu yaxınlarda YAP-ın sədr müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun rəhbərliyi ilə nümayəndə heyəti Ankarada səfərdə olub. Nümayəndə heyəti Ədalət və İnkişaf Partiyasının rəhbərliyi və ölkə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən qəbul edilib".

A. Hüseynov vurğulayıb ki, hazırda Ədalət və İnkişaf Partiyasının sədr müavini Azərbaycanda səfərdədirlər və dünən onlar önəmli görüşlər keçirib: "Bu münasibətlər həm xalqlarımız arasındakı münasibətləri, həm də siyasi münasibətləri daha da möhkəmləndirir. İki partiya arasındakı görüşlər qarşılıqlı fikir mübadiləsi ilə yanaşı, həm də bir-birlərinin təcrübələrini öyrənmək baxımından çox əhəmiyyətlidir".

Aysel Məmmədova

Leyla Abdullayeva: "İstənilən addımlara qətiyyətli cavab veriləcək!"

"Ermənistanı regionda yaranmış yeni realıqları qəbul etməyə, hərbi təcridat-lara son qoymağa və dövlət sərhədlərinin delimitasiyası üzrə danışıqlara başlamağa çağırı- rıq". SİA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan XİN-in mətbuat katibi Leyla Abdullayeva özünün "Twitter" səhifəsində yazıb.

"Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü qorumaq hüququnu özündə saxlayır. Ərazi bütövlüyümüzə qarşı yönəlmiş istənilən addımlara qətiyyətli cavab veriləcək!", - paylaşımında deyilir.

İordaniya nəşri kolumbiyalı jurnalistin erməni dələduzluğu barədə məqaləsini yayımlayıb

Kolumbiyalı jurnalist Roberto Tropaço Ermandesin "Müharibəni maliyyələşdirmək üçün dələduzluq" sərlövhəli məqaləsi İordaniyanın "Əl Ənbat" qəzetində ərəb dilində dərc olunub. AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə erməni militarist dairələrin öz xalqını aldadaq vətəndaşlardan müharibə üçün pul vəsaiti toplaması faktları diqqətə çatdırılıb. Müəllif yazıb:

"Bu dairələr xarici ölkələrdə yaşayan erməniləri aldadırdılar ki, Ermənistandakı insanlar üçün ərzaq və digər zəruri mallar alınması məqsədilə ianə toplayırlar. Əslində, Ermənistan hökuməti erməni diasporu vasitəsilə yığılan bu vəsaiti silah-sursat alınması və Azərbaycana hücum etmək üçün maddələri əsgərlərin tutulmasına sərf edir. Ona görə də xarici ölkələrdə yaşayan 8 milyondan çox erməni mənşəli insana düzgün məlumat vermək lazımdır. Bildirilməlidir ki, Ermənistan hökuməti onlara yalan məlumat verir. Ötən qış aylarında 73 ölkədə 170 milyon dollara yaxın vəsait yığılıb və bu dairələr hələ də

pul tələb edirlər. Halbuki, keçən illər ərzində həyat şəraitinin ağır olması və iqtisadi böhranın dərinləşməsi səbəbindən Ermənistanın bir çox vətəndaşı ölkəni tərk etməyə məcburiyyətində qalıb".

Məqələdə vurğulanıb ki, bütün bu yalanların fonunda Ermənistan rəhbərliyi Azərbaycan ərazilərinin 20 faizini işğal etmiş və qondarma "Dağlıq Qarabağ respublikası" yaratmışdı. Ermənilər yurd-yuvalarından didərgin salınmış azərbaycanlıların

evlərinə yerləşmişdilər. Nəhayət, Azərbaycan xalqının səbir kasası daşdı və müharibəyə başlayaraq erməni silahlı qüvvələrini, onların müddəalarını darma- dağın etdi. Cəmi 44 gün davam edən müharibə nəticəsində Azərbaycan işğal altında olan torpaqlarını azad etdi, Ermənistan kapitulyasiyaya məcbur oldu. Beləliklə, ABŞ-da mənzil-qarargahı olan "Ayastan" erməni fondu başda olmaqla, erməni diaspor təşkilatlarının çirkin niyyətləri iflasa uğradı.

Qarşılıqlı etimad, yüksək səviyyəli əməkdaşlıq əsasında qurulan dövlətlərarası münasibətlərdə Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan əlaqələrinin xüsusi yeri və çəkisi var və bu danılmazdır. Hər üç ölkə rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilən düzgün, məqsədyönlü siyasətin məntiqi nəticəsi olaraq mövcud münasibətlər keyfiyyətcə yeni müstəviyə keçib. İyulun 27-də Milli Məclisdə Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan parlament sədrlərinin üçtərəfli görüşündə Bakı Bəyannaməsinin imzalanması dövlətlərarası münasibətin daha dərinləşməsinə, eləcə də strateji əlaqələrin möhkəmlənməsinə öz töhfəsini verəcək.

Bəyannaməni Milli Məclis sədri Sahibə Qafarova, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Mustafa Şentop və Pakistan İslam Respublikası Milli Assambleyasının sədri Əsəd Qeysər imzalayıblar. Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan bir-biri ilə sıx bağlı olan dost, qardaş və müttəfiq ölkələrdir və bir neçə sahədə üçtərəfli formatda əməkdaşlıq edirlər. Hər zaman böyük ideyaların, layihələrin, təşəbbüslərinin məüəllifi olan ölkəmiz bu dəfə də Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan parlament sədrlərinin bir araya gəlməsində mühüm rol oynamış oldu. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi parlamentlərarası üçtərəfli əməkdaşlıq formatının təsis edilməsi təşəbbüsünü irəli sürmüş və bu təşəbbüs Pakistan və Türkiyə tərəfindən müsbət qəbul olunmuşdur. Əlbəttə ki, burada əsas məqsəd mövcud münasibətlərin daha da genişləndirilməsidir.

Vurğulamaq yerinə düşər ki, üç qardaş ölkənin parlament sədrləri ilk dəfə Bakıda keçirilən üçtərəfli formatda görüşüblər. Azərbaycan, Pakistan və Türkiyə arasında mövcud olan münasibətlər və əməkdaşlıq xalqlarımızın qaradaşlıq əlaqələrinə, qarşılıqlı hörmət və etimadına söykənir. Bu qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın daha bir təzahürüdür. Bu sənəd ölkələr arasında strateji əlaqələrin möhkəmlənməsinə öz töhfəsini verəcək. Əlbəttə ki, Bakı Bəyannaməsi ölkəmizin regionda və beynəlxalq münasibətlər sisteminə artan roluna, nüfuzuna söykənir. Tarixi köklərə malik olan Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan münasibətləri hazırda yeni mərhələdədir.

44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan öz yanında hər məhz qardaş olan ölkələri görmüş oldu. Türkiyə və Pakistan Azərbaycana yaxın müttəfiq ölkələrdir və Vətən müharibəsi zamanı da Azərbayca-

nın haqlı mövqeyini müdafiə etdilər. Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünə, terrorçuluğuna, mülki insanlara qarşı hücumlarına Türkiyə və Pakistan hər zaman mövqeyini bildirdi. Azərbaycana dəstək nümayiş etdirərək yanımızda oldular. Bu dəstək xalqımız tərəfindən çox böyük rəğbət və sevgi ilə qarşılandı, şəhər və kəndlərimizdə Azərbaycan bayrağı ilə yanaşı, Pakistan və Türkiyə bayraqları da dalğalandırıldı. Əlbəttə ki, Türkiyə və Azərbaycan qədər dünyada biri-birinə bağlı olan dövlətlər yoxdur.

"Bütün beynəlxalq arenalarda Türkiyə hər zaman Azərbaycanın, Azərbaycan xalqının yanındadır", deyən Cənab Prezident Türkiyənin dünya miqyasında Azərbaycana ən böyük dəstək verən ölkə olduğunu bildirmişdi. Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal altında saxlanmasına hər zaman etiraz bildiren Türkiyə 44 günlük Vətən müharibəsində də böyük fəallıq göstərdi, ölkəmizin ədalətli mövqeyini müdafiə etdi. Bu müharibə bir daha göstərdi ki, dövlətlərarası münasibətlər həqiqətən də dostluğa, qaradaşlığa söykənir.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın suverenliyini ilk tanıyan ölkələrdən biri kimi Pakistan ölkəmizlə siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələrin yeni tarixi şəraitə münasib şəkildə yenidən qurulmasına çalışmışdır. Azərbaycanın Qarabağ uğrunda dövr müharibə şəraitində yaşadığı günlərdə beynəlxalq münasibətlərdə

ğunu

bəyan etməsi Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan qaradaşlığını bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Həç şübhəsiz ki, bu gün Cənubi Qafqaz regionu üçün sülh, sabitlik və hərtərəfli əməkdaşlıq imkanları, nəqliyyat və kommunikasiya əlaqələrinin reallaşması üçün şərait yaranıb. Zəngəzur dəhlizinin bərpa olunması istiqamətində addımlar atılır ki, bu da qardaş Türkiyə ilə Azərbaycan arasında birbaşa və daha səmərəli əlaqəni təmin edəcəkdir. Xəzər dənizi vasitəsilə Əfqanıstan və Mərkəzi Asiyaya Cənubi Qafqaz regionu və Türkiyə ilə birləşdirən Lapis Lazuli dəhlizi regional nəqliyyat əlaqələrini getdikcə genişləndirməkdədir. Zəngəzur dəhlizi işə salındıqdan sonra qardaş Pakistandan Türkiyəyə qədər olan nəqliyyat xəttinin səmərəli fəaliyyəti reallığa çevriləcək ki, bu da Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan əlaqələrinin daha genişlənməsində rol oynayacaq. Üçtərəfli parlamentlərarası platforma ölkələr arasında tarixi qaradaşlıq və dostluq münasibətlərinin daha da inkişaf etdirilməsinə, xalqların ortaq maraqlarına töhfə verəcək. Azərbaycan, Türkiyə və Pakistanın parlament sədrlərinin ikinci üçtərəfli görüşünün 2022-ci ildə İslamabad şəhərində keçirilməsi qərara alınıb. Bəyannamə uğurlu başlanğıca əsaslanaraq hədəflərə vaxtında və yüksək səviyyədə nail olmağa imkan verəcək. İslamabad və Bakı bəyannamələri Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan əlaqələrini daha da möhkəmləndirəcək.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

"İki partiya arasında əlaqələr yüksək səviyyədədir"

"Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) ilə Ədalət və İnkişaf Partiyası (AK Parti) arasında əlaqələr yüksək səviyyədədir. Onu qeyd etmək lazımdır ki, bu əlaqələrin yüksək səviyyədə olmasında cənab Prezident İlham Əliyevin və Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın müstəsna xidmətləri və rolu var".

Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Ceyhun Məmmədov deyib. Onun sözlərinə görə, bu gün bu partiyalar arasındakı əlaqələr daha da inkişaf edir: "Bilirsiniz ki, Azərbaycanın nümayəndə heyəti Türkiyəyə səfər etmiş, orada görüşlər keçirilmiş və yüksək səviyyədə Türkiyənin rəhbərliyi tərəfindən YAP-ın rəhbər və nümayəndə heyəti qəbul edilmişdir. Növbəti səfər artıq Azərbaycanda təşkil

olundu. Bildiyimiz kimi Azərbaycanda da həm partiyaların rəhbərliyi ilə, həm də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevlə görüşlər keçirilib, fikir mübadiləsi aparılıb. Bu gün qeyd etdiyimiz kimi bu əlaqələr yüksək səviyyədədir və sürətlə inkişaf edir. Bu əlaqələrin inkişafı xüsusi önəm daşıyır".

Deputat sözlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, bu gün Azərbaycan-

la Türkiyə arasında strateji müttəfiqlik var: "Türkiyə hər zaman Azərbaycana öz mövqeyini, dəstəyini bildirib və daim Azərbaycanın yanında olub. Vətən müharibəsi zamanında da Azərbaycan xalqı bu dəstəyi hər zaman hiss edib və bu gün də hiss edir. Bu səfərlər iki partiya arasında əlaqələrin inkişafı baxımından da xüsusi önəm daşıyır. Bilirsiniz ki, hər iki partiyanın gənclər təşkilatı arasında da əməkdaşlıq əlaqələri inkişaf edir. Artıq Türkiyədən olan nümayəndə heyəti Gəncəyə səfər edib. Gəncədə erməni terroruna məruz qalan əhali ilə görüşüblər. Qeyd etdiyim kimi bu kimi addımlar, bu kimi görüşlər əməkdaşlığa, birgə fəaliyyətə öz ciddi töhfəsini verəcək".

Arzu Qurbanzadə

Sensorlu saatların, qulaqcıqların bilmədiyiniz ziyanları - SƏN DEMƏ...

"Bildiyimiz kimi texnologiya günü-gündən inkişaf edir. Texnologiyanın inkişaf etməsi ilə əlaqədar mobil telefonların kəşfi, sensorla işləyən saatlar və qulaqcıqlardan istifadə olunması nəticəsində insan orqanizmində bir sıra dəyişikliklər müşahidə olunur". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında həkim infeksionist Xatirə Əliyeva deyib.

Onun sözlərinə görə, gənc nəsil və eləcə də uşaqlar telefondan maraqlı oyunlar oynayaraq, saatlarla telefondan ayrılı bilmirlər: "Bu da sinir sistemindəki yuxusuzluğa və psixoloji pozğunluğa qədər gətirib çıxarır. Bu telefonlardan istifadə olunması, uşaqlarda və gənclərdə daha çox gözlərdə problem yaradır. Onların əksəriyyəti uzağı görmə problemi yaşayırlar".

"Yeni texnologiyalardan istifadə artıq vərdis halını alıb. Hətta uşaqlar avtomobil yolundan keçərkən belə təhlükənin fərqinə varmır-

lar. Yüksək səsle qulaqcıqda musiqi dinləmək insanda hipotaniya, yeni yüksək təzyiqli xəstəliyinin əmələ gəlməsinə səbəb olur".

Həkim sözlərinə belə davam edib: "Məsələ hələ də gəncdir ki, valideynlər uşaqlarını mobil telefonlardan uzaq tutsunlar. Əgər övladlarında sinir, psixi oyanıqlıq, yuxusuzluq kimi dəyişikliklər baş verirsə, mütləq nevropatoloqa müraciət etsinlər".

Ayşən Vəli

“Sülh yolu” Zəngəzur dəhlizi

Qırx dörd gün davam edən, dastana bənzər, əfsanevi cəsur luq nümunəsi olan mübarizədən sonra 30 illik işğala son qoyuldu. Ermənistan tərəfinin işğalına məruz qalın ərazilər geri qaytarıldı, tarixi ədalət, hətta on illər böyü ermənilər tərəfindən pozulan beynəlxalq hüquq Ali Baş Komandanın, Azərbaycan Prezidentinin rəhbərliyi, ordumuzun şücaəti, əzmi və xalqımızın birliyi, həmrəyliyi sayəsində bərpa edildi. İşğalçı ölkə, onun rəhbəri təslim sənədinə, kapitulyasiya sənədinə imza atmaq məcburiyyəti qarşısında qoyuldu və biz də mükəmməl qələbəyə imza atdıq. Bu qələbənin fonunda tək cə ölkəmiz üçün deyil, bütövlükdə Türk dünyası üçün qiymətli, dəyərlili olan Zəngəzur dəhlizi barədə razılığa gəldi, hansı ki bu dəhliz bütün türkdillli ölkələri daha yaxından birləşdirəcək.

Zəngəzur dəhlizinin bizim üçün vacibliyi, önəmi və əhəmiyyətinin nədən ibarət olduğunu hər kəs bilir. Hətta, ermənilər özləri də yaxşı bilirlər ki, Zəngəzurdan keçəcək nəqliyyat, kommunikasiya, infrastruktur layihələri bütün Türk dünyasını birləşdirəcək. Bunun isə əslində, tək cə Azərbaycanı deyil, bütövlükdə türkdillli xalqları özünə düşmən hesab edən ermənilər, Er-

mənistan dövləti üçün nə demək olduğu təsəvvür etmək çətin deyil. Elə bu səbəbdən də, az qala ermənilər Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı razılışmanı, müharibədə qarşılaşdıqları, qəbul etmək məcburiyyətində qaldıqları məğlubiyyət qədər böyük faciə hesab edirlər. Çünki, qardaş xalqların birləşməsi, qüvvələrinin artması, imkanlarının daha da genişlənməsini erməni əsillilər, ələlxüsus türklərə qarşı nifrət hissi ilə yaşayanlar özlərinə zərbə hesab edirlər. Halbuki, işğalçılıq siyasətindən, separatçılıqdan əl çəkib normal münasibətlər, qonşuluq əlaqələri, əməkdaşlıq qurmaq istəsələr sözügedən dəhliz onların özləri üçün də faydala olar. Bu dəhliz ermənilər, Ermənistan dövləti üçün iqtisadiyyatının, bir dövlət olaraq ayaqda qalması analımına gerir. Amma görünür işğalçılıq siyasəti, Türk əsillilərə qarşı nifrət hissi ermənilərin gözünü elə tutub ki, əksəriyyəti bunu görə bilmirlər. Əfsus ki, erməniləri maraqlandıran tamam başqa məqamdır və hər zaman kimlərə isə alət olmağa, bunun əvəzində vəsaitlər əldə edib mövcudluğunu qorumağa, davam etdirməyə alışmış toplum üçün görünür bu başa düşülən deyil.

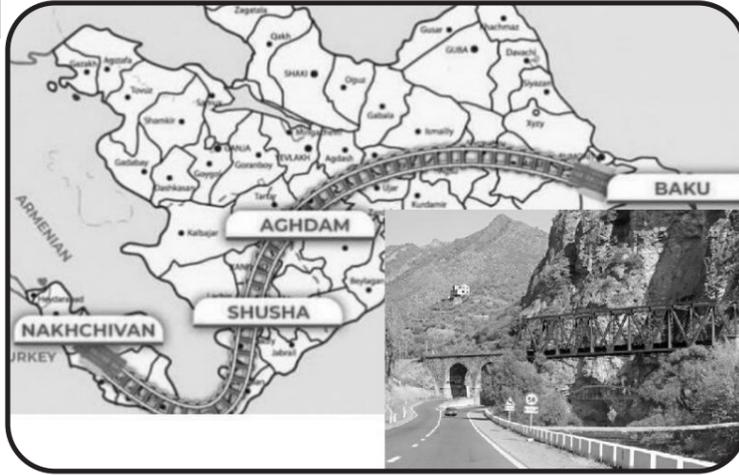
Müharibənin Azərbaycanın qələbəsi ilə bitməsi nəticəsində heç

şübhəsiz ki, yeni imkanlar yarandı ki, bu imkanlar içərisində ən önəmliyəndən biri də nəqliyyat imkanlarıdır. Zəngəzurun bir zaman Azərbaycandan alınıb Ermənistanla birləşdirilməsi Türk dünyasının coğrafi parçalanması siyasəti, strategiası idi. Etiraf edək ki, o zaman buna nail olunmuşdu da. Amma, indi əksinə, bu dəhlizin yaradılması ilə qardaş xalqlar və dövlətlər coğrafi baxımdan da birləşir və məhz buna görə də cəsarətlə deyə bilirik ki, qədim Azərbaycan torpağı olan Zəngəzur indi türk dünyasının birləşməsi rolunu oynayacaq.

Noyabrın 10-da imzalanmış

kimi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu dəhliz sayəsində gələcəkdə region dövlətləri ilə yanaşı türkdillli ölkələr də marşrutdan yararlanma biləcəklər və bu baxımdan Zəngəzur dəhlizi olduqca vacib və strateji əhəmiyyətlidir. Bu dəhliz eləcə də alternativ rolunu oynaya bilər. Beləki, əgər hər hansı bir səbəbdən, məsələn, texnogen qəzalar səbəbindən Bakı-Tbilisi-Qars marşrutu fəaliyyətini dayandırarsa, yüklərin Çindən Avropaya daşınması üçün Azərbaycan-Naxçıvan-Türkiyə marşrutu əvəzsiz ola bilər.

Etiraf edilməlidir ki, ikinci Qarabağ müharibəsinin nəticəsi region üçün böyük şanslar vəd edir.

üçtərəfli bəyanatda Prezident İlham Əliyevin tələbi ilə ölkəmiz üçün və eləcə də region üçün çox vacib olan 9-cu maddənin salınması xüsusilə mühüm diplomatik qələbədir. Həmin maddə tək cə Naxçıvanla birbaşa əlaqənin bərpası, muxtar respublikanın nəqliyyat blokadasından çıxması demək deil, bu, eləcə də Çindən, Asiyadan Türk Şurasına üzv ölkələrdən Qərbə doğru yeni nəqliyyat qapısının açılması anlamına gəlir. Zəngəzur dəhlizinin açılması, bununla da Naxçıvana dəmir yolu əlaqəsinin bərpası Şərq-Qərb, Şimal-Cənub dəhlizləri ilə bağlı yeni şərait deməkdir. Zəngəzur dəhlizi nəhəng geosiyasi və iqtisadi layihə

Danılmazdır ki, tarixdə ilk dəfə regionun böyük intibah dövrünün yaşanmasına əsaslı zəmin yaranıb. Azərbaycan tərəfinin müharibədədən sonra yaratdığı realıq regionu əməkdaşlığa, inkişafa və sülhə çağırır. Azərbaycan diqtə edən tərəf kimi artıq regionda münaqişə və buna bənzər qarşıdurmalardan çəkindirmək üçün imkanlara malikdir. Ölkəmiz regionun adının münaqişə ocağı kimi adlandırılmasına son qoyur, bölgənin sülh, əmin-amanlıq, inkişaf bölgəsi olduğunu bütün dünyaya belə bəyan edir, həmçinin göstərir. Təbii ki, bunun üçün hər şeydən öncə kommunikasiya xətlərinin açılması vacibdir və Zəngəzur dəhlizi bu baxımdan

əvəzsizdir. Zəngəzur dəhlizinin əldə olunması tarixi uğurdur və həm də regionu terrorun, münaqişələrin mənəşindən xilas edən möhtəşəm layihədir, hansı ki, bundan Ermənistan tərəfi də düşünülüş şəkildə istifadə edə, münaqişələrdən, mənasız və özlərini məhvə sürükləyən ambisiyalardan xilas edə bilər. Zəngəzur dəhlizi tarixi ipək yolunu bərpa edir, Pekindən Londona qədər nəhəng nəqliyyat dəhlizini belə özündə birləşdirir.

Doğrudur, bu gün Ermənistan cəmiyyətində, ələlxüsus Qərb dövlətlərinin oyunlarına alət olmağa hazırlaşanlar revanşist qüvvələr Azərbaycanın təklif etdiyi nəqliyyat dəhlizini tamamilə başqa şəkildə təqdim etməyə çalışır. İndi həmin qüvvələr iddia edirlər ki, Zəngəzur dəhlizi Türk dünyasının qopmuş əlaqəsini bərpa etməkdən başqa bir şey deyil və bu fikri də yaymağa, bu istiqamətdə təbliğat aparmağa çalışırlar. Amma, son hadisələr, daha doğrusu, Zəngəzur dəhlizinin də yer aldığı 10 noyabr razılışmasına imza atan Nikol Paşinyanın yenidən baş nazir seçilməsi təsdiq edir ki, həmin o qüvvələrin istər erməni xalqından, istərsə beynəlxalq ictimaiyyətdən ciddi dəstək alacağı heç ağılasığan da deyil. İndi erməni cəmiyyəti anlamamaq məcburiyyətindədir ki, Ermənistanın iqtisadi vəziyyəti çox acınacaqlıdır və xalq indiyə populist çıxışlara dəstək vermək əvəzinə realıqla, məğlubiyyətlə barışmalı, doğru yolla getməyi üstün tutmalıdır. Doğru yol isə qonşularla əlaqələrin, əməkdaşlığın bərpasıdır ki, bu yolda da Zəngəzur dəhlizinin rolu əvəzsizdir. Təbii ki, erməni xalqı, erməni cəmiyyəti revanşist ideyaların ölkəni uçuruma aparacağını atıq dərk edib. Ötən əsrin sonlarının bu cür ideyaların verdiyi onlar üçün hansı nəticələr sonda gördülər və indiyə axmaq erməni belə dərk etməlidir ki, Zəngəzur layihəsi Ermənistanın yeganə xilas yolu ola bilər.

Bəli, Zəngəzur dəhlizinin iqtisadi əhəmiyyəti danılmazdır və iqtisadi baxımdan nə demək olduğu heç kim üçün müəmmalı deyil. Bu dəhlizin iqtisadi əhəmiyyəti Ermənistanın özü üçün də danılmazdır, təbii ki, işğalçı tərəf bunu anlamağa çalışsa. Amma, bir məsələ də var ki, bu dəhliz, bu yol tək cə iqtisadi əlaqələr üçün nəzərdə tutulan yol deyil, eləcə də "sülh, əmin-amanlıq, sabitlik yolu" hesab olunmalıdır. Bu yol sülhün bərqərar olması üçün əvəzsiz bir fürsətdir ki, bunu ermənilər özləri də dəyərləndirməlidirlər. Daha dəqiq desək, bu dəhlizin, bu yolun açılmasında müharibədə və diplomatik müstəvidə, beynəlxalq platformalarda belə qalib tərəf olan Azərbaycandan da çox məğlub tərəf, uduzan, acınacaqlı vəziyyətə düşən Ermənistan tərəfi maraqlı olmalıdır. Çünki, bu yolun açılması ilə Ermənistan həm iqtisadi, həm də digər blokada vəziyyətindən çıxma şansı qazanır. Bir sözlə, Zəngəzur dəhlizi marginallaşmış Ermənistan üçün göydən düşmə bir şansıdır ki, özünü təcrid vəziyyətindən, hətta məhv olmaqdan xilas etsin. Əksini düşünməyə bu iş-

Hikmət Babaoğlu: Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan parlamentləri arasında imzalanmış Bakı Bəyannaməsi mühüm tarixi addım kimi səciyyələndirilməlidir

“Sürətlə dəyişən yeni dünya nizamında yeni güc mərkəzləri və yeni ittifaqlar formalaşmaqdadır. Bu isə təhlükəsizlik və tərəfdaşlıq müstəvisində maraqların koordinasiya edilməsi və uzlaşdırılması zərurətini yaradır. Bu mənada Azərbaycanın regionumuzda yaratdığı yeni şərtlər geosiyasi və geoqiyasadi baxımdan cazibədar model təşkil edir”. Bunu Milli Məclisin deputatı, “Yeni Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru Hikmət Babaoğlu deyib.

Deputat bildirib ki, qarşıda duran çağırışlar isə yeni realığı davamlı etmək üçün uyğun strateji qərarlar qəbul etməkdir: “Elə Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan parlamentləri arasında imzalanmış Bakı bəyannaməsi də bu istiqamətdə atılan mühüm tarixi addım kimi səciyyələndirilməlidir. Əslində bir qədər geriye qayıtsaq görə bilərik ki, yeni realıq həm də məhz bu üç dost və qardaş ölkənin birgə söyləri nəticəsində yaranıb. O zaman bu söyləri

davam etdirilməsinin bundan sonra da olduqca aktual olduğunu söyləyə bilərik. Nəzərə almaq lazımdır ki, söhbət hər üç qardaş ölkənin vahid təhlükəsizlik kəmərinin yaradılmasından gedir. Buraya isə həm iqtisadi və kommunikasiya təhlükəsizliyi məsələləri, həm də hərbi siyasi təhlükəsizlik məsələləri daxildir. Ancaq Bakı bəyannaməsi hər nə qədər üçtərəfli sənəd kimi ortaya çıxsada onun yaradaacağı əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq imkanları bütün digər qonşu ölkələr üçün də əlverişli şərtlər yarada bilər. Bəyannamənin strateji əhəmiyyətlərindən biri də budur”.

Millət vəkiliinin söylərinə görə, hazırda Mərkəzi Asiyada, bir az da dəqiq desək Əfqanıstan ətrafında bir geosiyasi vakkum formalaşmaqdadır: “Aqressiv kənar müdaxilələr burada yeni “Yaxın Şərq” yarda bilər ki, bu da başda qardaş Türkiyə və Pakistan olmaqla region ölkələri üçün yeni təhlükəsizlik təhdidləri deməkdir. Ona görə də hər üç ölkənin milli

marlaqları təhlükəsizliyi təmin etmək üçün yeni təşəbbüsləri zəruri edir. Eyni zamanda hazırda Cənubi Qafqazda uzunmüddətli sülh üçün Azərbaycana bir tarixi fürsət yaradıb. Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə biz regional inteqrasiya və əməkdaşlığın inkişafının şahidi ola bilərik. Bu isə yeni hüquqi-siyasi əsaslar tələb edəcək. Ona görə də parlamentlərin yeni qanunvericilik bazası yaratması aktuallaşacaq. Bütün bunlarla bərabər parlament diplomatiyası həm də beynəlxalq platformalarda üç ölkənin sinxron hərəkəti üçün koordinasiya fəaliyyəti mümkün edəcək. Bütün bunlar üçün Bakı Bəyannaməsi yaxşı əsaslar yaradacaq”.

Ev heyvanları bina, yoxsa həyat evində saxlanılmalıdır?

Ekspert, psixoloq və həkim danışdı

“**E**v heyvanlarının evdə saxlanması düzgündürmü? Təbii ki, əgər insan həyat evində yaşayarsa müxtəlif ev heyvanlarını saxlaya bilər”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında

psixoloq Ayten Ələkbərova deyib.

Onun sözlərinə görə, digər tərəfdən, əgər çoxmərtəbəli bir bina da yaşayış evində it, pişik saxlayırsansa, təbii ki, bəzən gecənin yarısında itin hürməsi hansısa uşağın və yaxud elə böyüyün də qorxmasına, dildə kəkələmələrə gətirib çıxarır: “Deyək ki, əgər yuxarı mərtəbədə pişik üzə aşığı tullanırsa və bu zaman blokun özündə üzübüz qalan insanda bir-başqa fobiya yaranır. Yaranan fobiyanın içərisində insanda artıq stress hallarının yaşaması başlayır”.

“Bəzən də görürsən ki, müəyyən yaş dövründə, deyək ki, birinci şəxsiyyət dövründə uşaqlar həttə pişiklərin quyruğundan tutub ra-

hatlıqla gedirlər. Amma valideynlər itlə, pişiklə uşaqları qorxudurlar. Bu da istər istəməz o uşaqlarda qorxu yaradır. Bəzən də görüb artıq qışqırığa başlayırlar. Heç kim bilmir həmin fərdin hansı zamanda qorxusu yaranıb və bugün o qorxudan müxtəlif xəstəliklər belə tuta bilər. Məsələn, praktikamda belə bir hadisə olmuşdu ki, gələn uşağın dəhşətli dərəcəli pişik fobiyası var idi. Uşaq vaxtı su başında qara bir pişikdən qorxduğuna görə elə uşaqlıqdan o şəkər xəstəliyinə tutulmuşdu. Birincisi həm üfunət iyi gəlir, nə qədər təmiz saxlanılsa da pişikləri ayaqyolu üçün bayıra göndərəndə, və yaxud da qapının ağzında hər hansısa bir əski qoyanda çox qərribə bir qəbul edilməz qoxu gəlir. İkinci isə bəzi heyvanların evdə saxlanması düşündürməzi var. Əgər bir uşaq artıq gözünü açıb evdə heyvanın saxlanıldığını görübse, heç vaxt o uşağın təkəkküründə bizə düşdü-düşmədi sualları ortaya çıxmır. Hər kəs öz baxış bucağından özü üçün ssenarilər yazır.

Psixoloji inanclar var ki, inandığımız bir şey bizim başımıza gəlir. Əgər içimizdə o inam hissi yaranıbsa, o da fərdin psixi xüsusiyyətinə və psixi temperametrinə baxır. O inanırsa artıq biz onu özü kimi qəbul edib empatiya qurmalyıq, inanmırsa, yəni o evində heyvan saxlamaq istəyirsə biz ona qarşı da çıxma bilmərik. Amma yenə də, məsləhət bu olardı ki, ümumi bina evində yaşayan insanlar heyvan saxlamaqda özlərinə bir balaca məhdudiyyət qoysunlar. Çünki

insan tək özünü düşünməməlidir. Həyat evində nə qədər ürəyi istəyir saxlasın”.

Məsələ ilə bağlı **sosial ekspert Rövşən Rəsulov** da öz fikirlərini qeyd edib: “Evlərdə, mənzillərdə ev heyvanlarının saxlanması ilə bağlı müxtəlif fikirlər səslənir. Lakin həmin fikirlərin bir hissəsi ilə razı deyiləm. Məsələn, bəzi hallarda bildirirlər ki, heyvanların ev şə-

raitində saxlanması düşündürməzi olur və s. Məncə, bu xürafat düşüncəsidir”.

“Lakin digər tərəfdən, baxır evində, mənzilində necə və neçə heyvan saxlayırsan. Düzdür, müəyyən dərəcədə pişik, it saxlamaqlar olar, amma bunun da bəzi tələbləri vardır. Xüsusilə həyat evlərində itlərin saxlanması mümkündür, bu eyni zamanda həmin evlərin qorunması funksiyasını da həyata keçirən məsələdir. Eləcə də, pişiklərin də həyat evlərində saxlanması daha yaxşı olardı. Bunun isə səbəbi müxtəlif-

iki, üç və daha çox itlər, pişiklər saxlayırlar. İnanın ki, bu onlara nə qədər xoş təsir, o vaxt bağışlasa da, onlara gədən qonaqlarda narahatlıqlar yaradır. Xüsusilə, belə hallar bildiyim qədər allergik xəstəliklərə də səbəb olmaqdadır. Düzdür, floranı, faunanı sevmək lazımdır və heyvanların da canlı olduğunu düşünərsək, onlara hər zaman qayğı göstərmək inani vəzifəmizdir, amma necə deyərək, hər şeyi öz çərçivəsində etmək lazımdır”.

Həkim infeksiyonist Namiq Nəbiyev isə məsələyə tibbi baxımdan münasibət bildirib: “Ev heyvanlarının bina evində saxlanması məsləhət deyil. Çünki, dəfələrlə deyilib ki, bina evlərində bu çox çətindir və infeksiya yaradır. Əgər saxlanılırsa da, ona xüsusi qulluq lazımdır. Qulluğun əsas hissəsi ondan ibarətdir ki, vaxtında çimdirilməli, lazımı dərman preparatları ilə dezinfeksiya edilməlidir”.

Həkim sözlərinə belə davam edib: “Ev şəraitində daha çox pişik saxlanılır. Bu da qurd xəstəliklərinin yayılmasına səbəb olur. Həmçinin, digər xəstəliklərin yaranma ehtimalı da var. O cümlədən, həvə dərmanı infeksiyalarının keçməsi təhlükəsi də mövcuddur və allergik xəstəliklərin yaranması ehtimalı böyükdür”.

Ayşən Vəli

Sənədsiz evlər problemi nə zaman çözüləcək?

Çoxmənzilli binalarla bağlı 2019-cu il 19 fevral tarixli, çoxmənzilli binaların istismarına icazənin sadələşdirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı var. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında əmlak məsələləri üzrə ekspert Ramil Osmanlı deyib.

Ekspertin sözlərinə görə, Fərman 2020-ci il yanvar ayının 1-nə qədər qüvvədə idi və fərman çərçivəsində demək olar ki, 100 faiz olmasa da, 90 faiz təqribən 2000-ci illərin əvvəllərindən bu yana paytaxtda inşa olunmuş, amma problemlər yaradan, yəni, müəyyən prosedur pozuntularına yol verən tikinti şirkətlərinin inşa etdiyi binaların əksəriyyəti demək olar ki, sənədləşdirildi.

“Təqribən 400-dən artıq bina da 60 minə qədər mənzilin həmin Fərman çərçivəsində sənədləşdirilməsi həyata keçirildi və bu o demək idi ki, çoxmənzilli binalarda həmin dövrə qədərki mərhələni həll

olundu. Sadəcə, ondan sonrakı dövr üçün tikinti qaydalarındakı müəyyən dəyişikliyə görə hesab edirik ki, gələcəkdə belə problemlər ya olduqca az olacaq, ya da ola bilsin, heç olmayacaq. Hər bir halda mən düşünürəm ki, çox az olacaq. Fərdi yaşayış evləri ilə bağlı da 2019-cu ilin əvvəlində ölkədə sənədləşdirmə ilə əlaqədar konsepsiyanın icrasına başlanılıb. Konsepsiya nəyi nəzərdə tutur? Təqribən Bakı və respublikanın digər regionlarında bu dövrə qədər inşa olunmuş, amma sənədləşdirilməmiş, problemlər yaranan, qeyri-təyinatlı, digər təyinatlı, sə-

naye təyinatlı torpaqlarda, yaşayış təyinatlı sənədi olmayan torpaqlarda qanunsuz aparılan tikililərin sənədləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Yəni, konsepsiyanın icrası Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinə tapşırılıb və xidmət komitə olduğu vaxtda inventarizasiya həyata keçirildi və 2019-cu ilin oktyabr ayında komitə İqtisadiyyat Nazirliyinə birləşdirildi.

Əsasnamənin təsdiq olunması, bəzi müəyyən prosedur qaydalara görə bu proses bir qədər ləngidi və sonradan pandemiya şərtləri və sair bu prosesi bir qədər də ləngitdi. Amma, yenidən artıq bu istiqamətdə işlərə başlanılıb. Respublikanın regionlarında təqribən 70 mindən artıq, Bakı şəhərində də 180 minə yaxın fərdi yaşayış evi inventarlaşdırılıb. Inventarlaşdırma prosesi yekunlaşdırıldıqdan sonra istismarın sadələşdirilməsi haqqında fərmana oxşar bir fərman da bu istiqamətdə olacaq. Çünki, bu, müvafiq icra hakimiyyə-

Naira Zoqrabyan: “Artsrun Ovanisyanın ağzını yumun”

gərginliklə bağlı status paylaşdı və Ermənistan MN-nin sabiq rəsmisi Artsrun Ovanisyanın yenidən sosial şəbəkələrdə peyda olaraq hadisələri şərhlərini hədəfə alıb. “MN-dən yalnız bir xahişim var: Artsrun Ovanisyanı nəyi isə deməyə və yazmağa qadağan edin. Sadəcə, onun ağzını bağlayın”, deyərək Naira Zoqrabyan yazıb.

Rövşən

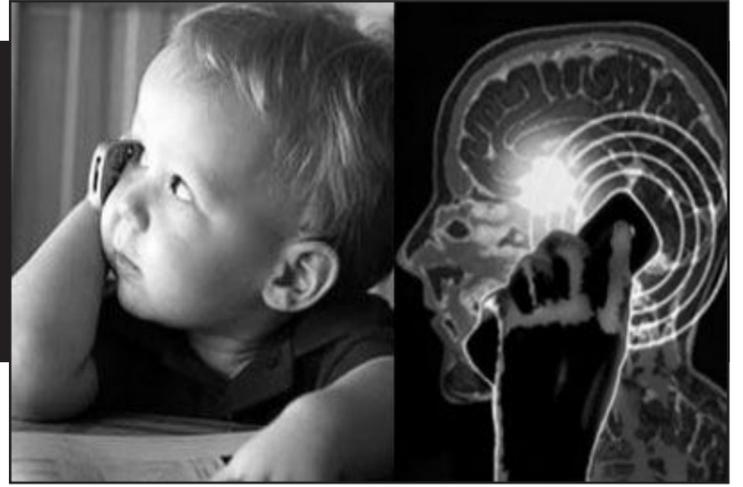
ti orqanlarının həll edə biləcəyi məsələ deyil. Qeyd etdiyim kimi, burada kənd təsərrüfatı təyinatlı, digər təyinatlı, sənaye təyinatlı torpaqlarda inşa olunmuş heç bir sənədi olmayan dövlət torpaqlarında inşa olunmuş fərdi yaşayış evləri var. Konsepsiyanın əsas mahiyyətindən biri də ondan ibarətdir ki, konsepsiya çərçivəsində mühafizə zolaqlarına düşən, bir də aktiv mən-

dən ərazilərindəki fərdi yaşayış evləri istisna olmaqla, demək olar ki, digər bütün tikililərin, fərdi yaşayış evlərinin sənədləşdirilməsi nəzərdə tutulur və yaqın ki, konsepsiya çərçivəsində gələcəkdə yenidən bu cür sənədsiz evlərin ortaya çıxmasının qarşısını alacaq bir qərar da ola bilər”, deyərək Ramil Osmanlı bildirib.

İnam Hacıyev

Koronavirusdan daha təhlükəli olan elektronlaşma

Elektron cihazların insan həyatında tutduğu yer hər gün daha da genişlənir. Son zamanlar təhsil, tədris kimi sahələri də təmin edən elektron cihazlar, artıq aşağı yaş qruplarından olan uşaqlarla daha yaxın bir təmas içərisindədir. Acınacaqlısı budur ki, təhsil üzrə mütəxəssislər onlayn tədrisin inkişafından fəxr edərək danışır və onun zərərini göz ardı edirlər. Eyni zamanda karantin müddətində minlərlə adam onlayn işləmək məcburiyyətində qalır. Bəşəriyyət qərar verə bilmir ki, hansı daha təhlükəlidir?

Bəs sizcə, koronavirus yoxsa elektronlaşma insanlara daha çox zərər verir?

Mobil telefonların texniki imkanları getdikcə artır və onlardan gündəlik həyatımızda daha çox istifadə edirik. Müasir telefonlar həm fotoaparati əvəz edir, həm sosial şəbəkələr üçün istifadə edirik, həm oyun oynayırıq, həm danışırıq. Yeni istər-istəməz günün xeyli hissəsi mobil telefonlar əlimizdən düşmür. Mobil telefondan istifadəni minimuma endirməyə çalışsalar da var, gecə-gündüz bağlı olanlar da. Halbuki mobil telefonların insan orqanizminə zərərli saymaq bitmir.

Həm də psixoloji cəhətdən insanları daha qayğısız və aqressiv edən elektron cihazlar, bir çox həyatı korlamaqda davam edir. Belə ki, bir çox abituryent video oyunlara qurşanaraq universitetə daxil ol-

maq şansını qaçırır. Ən yaxşı halda isə universitetə daxil olsa da öz gəncliyinin ən gözəl illərini hər hansısa cihazla baş-başa keçirir. Bu nəinki həmin gəncin sağlamlığını itirməsi, həm də öz gəncliyini itirməsidir.

Dünyada baş verən proseslər isə maksimum sürətlə elektronlaşmağa davam edir. Mütaliə elektron vəsaitlərə köçürülür və buna müasir dünyanın tələbləri ilə ayaqlaşma adı verilir. Nəticədə mütaliəçilər kitab səhifələrinin qoxusunu almıdan, onu öz rəfində saxlamadan kitab oxuya bilirlər. Bu tip insanlara kitab almaq artıq əlavə xərc kimi görünür. Beləliklə yazarların da maliyyə problemləri yaranıdığı üçün, onlar da elektron kitabxanaların tərəfdarı olurlar. Beləliklə bu dünyanın insanı öz həyat tərzi dəyişərək getdikcə daha zərərli verdiyi sahələri sahiblər.

Maraqlısı budur ki, bir çox insan da bu prosesi tənqid etmir, hətta müasirləşmək adı verərək kifayət qədər normal yanaşır. Halbuki insanlar daima mühafizəkar yanaşmağı bacarmalıdır. Belə ki, hər hansısa mühafizəkar yanaşma bizi məcbur edəcək ki, öz həyat tərzi qoruyaq və əgər bir dəyişiklik olacaqsız bunu kifayət qədər yavaş sürətlə edək. Beləliklə biz bu dəyişikliklər barədə daha az təsirlər qarşılaşırıq və bu dəyişiklikləri düşünmək üçün vaxt udarıq. Digər hallarda isə tələsən tələsən düşdüyünü hamımız çox əla bilirlik. Hər hansısa mənfəətlər üçün insanları tələsdirmək lazım deyil.

Mobil telefonla çox danışmaq eşitmə sinirlərini korlayır. Saatlarla oyun oynamaq gözdə qızartılar yaradır. Mobil telefonda oyun oynayanların gözündə quruluq əmələ gəlir. Telefonu söndürükdən sonra da radioaktiv təsirləri qalır. Diqqət dağınıqlığına səbəb olur. Beyində şişlərin inkişafı riskini artırır. Mobil telefonlar hamiləlik vaxtı körpəyə çox pis təsir edir. Bədəni şüalanmaya məruz qoyur, təhlükəli şüa saçır. Yaddaşı zəiflədir, aludəçilik yaradır, görməni zəiflədir, baş ağrılarına səbəb olur. Əsəb sistemini oyadır, insanlar bu cihazlara öyrəşdiyindən telefondan uzaq qaldıqda insanlar narahat və aqressiv olur. Nevroz xəstəliyi yaradır, yuxusuzluğa səbəb olur. Kişilərdə sonsuzluq yaratdığı bildirilir, hüceyrələrdə genetik dəyişikliklərə səbəb olur. Azyaşlılarda xərcəng yaranma ehtimalı ikiqat artıqdır. Mobil telefonla çox danışanda beyin hüceyrələrinin bir qismi ölür. Mobil telefon dalğaları qan hüceyrələrinə mənfi təsir edir. Mobil telefonlar hətta saç köklərinə də pis təsir göstərir. Elektronik cihazlarda çox oyun oynayan insanların boynunda və belində müəyyən müddətdən sonra ağrıları əmələ gəlir. Qamətin, belin əyilməsinə səbəb olur. Sizi sosial həyatınızdan uzaqlaşdırır.

Bu əşyaların səhhətimiz üçün nə dərəcədə təhlükəli olduğunu bilmədiyimizdən biz onları nəinki atmırıq, əksinə, sıralarına yeniləri də əlavə edirik. Ən dəhşətli də odur ki, bir çox hallarda ömrünü tə-

mamlamış bu əşyalar ailələrdə uşaq oynadığı kimi istifadə edilir. Xüsusən də, mobil telefonlar. Böyüklər həmin telefonları uşaqlara verib "alo, alo" deməyi öyrədirlər və s. Valideynlər bu əşyaların uşaqlar üçün nə dərəcədə təhlükəli olduğunu bilsəydilər, yəqin ki, bu addımı atmazdılar.

Belə ki, telefonlar və digər elektron cihazlar tamamilə sıradan çıxdıqdan sonra belə zərərli deyil. Buna zərərən çox zəhər də demək olar. köhnə kompyuterlər, cib telefonları, ömrünü tamamlamış televizorlar, soyuducular kanserojen maddələr yayırlar. Kanserojen maddələr isə bilindi ki, şiş xəstəliklərinin, xərcəngin yaranmasında əsas səbəblərdən biri hesab olunur. Araşdırmalar göstərir ki, qidalar kanserojen maddələrin təsirinə məruz qaldığı zaman qida borusunun, mədənin, bağırsağın selikli qişalarına təmas nəticəsində orqanlarda xərcəng şişləri yaranır.

Araşdırmalara görə, köhnə elektron əşyaların içindəki maddə və metallar sanki zəhər saçır. Məsələn, xarabə televizorların və batareyaların tərkibində qurğuşun var. Qurğuşun isə uşaqlarda beyin inkişafı pozğunluğuna səbəb olur. Monitorların tərkibində isə qurğuşunla yanaşı, barium, fosfor kimi ağır metal və maddələr var. Moni-

torlar partladığı zaman nəinki orqanizmə, ətrafa, hətta yeraltı sulara belə zərər verə bilər. Ölkəmizdə köhnə elektron əşyaların toplama məntəqəsi yoxdur. Odur ki, bu əşyaların evindən kənarlaşdırmaq təyənələri zibilliyə atmaq məcburiyyətindədirlər. Onların zibillikdən sonrakı taleyi isə qalır tullantıların vahid idarəedilməsi ilə məşğul olan "Təmiz Şəhər" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin ümidinə.

Dünya nümunəsinə nəzər salsaq köhnə elektron cihazların fərqli üsullarla təhvil alındığını şahidi olarsınız. Məsələn bir çox qərb ölkəsində, Türkiyədə bu cür cihazlar alışı-verişi mərkəzlərindən, marketlərdən toplanır və zərərsizləşdirilir. Hətta bu mərhələdən sonra onların yenidən emalı da mümkün olur. Belə olduqda həm ölkə iqtisadiyyatı qazanır həm də daha sağlam ətraf mühitin təminatı olur. Yəqin ki, yüksək dərəcədə dəqiqliklə düşünülmüş bu prosesin ölkəmizdə də olmasını çoxumuz istərdik. Belə bir proyektin işləməsi üçün yük hamımızın üstünə düşür. Biz bu məsələləri daima aktuallaşdırmalıyıq və bu işlə məşğul olacaq qurumlara öz təmənnəsiz yardımımızı göstərməyə hər an hazır olmalıyıq. Belə bir vətəni təmiz saxlamaq üçün cəhdlərimizi əsirgəməməliyik.

Zərdüş Quluzadə

Geqarkunik (Basarkeçər) vilayətinin qubernatoru Qnel Sanosyanın məlumatına görə, Ermənistan tərəfinin daha bir əsgəri itkin düşüb

İyulun 28-i gecə saatlarında Ermənistan silahlı qüvvələrinin Kəlbəcər rayonu istiqamətində başladığı tərribatın qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi cavab tədbirləri davam edir. Müdafiə Nazirliyi qeyd edir ki, bölmələrimiz tərəfindən qarşı tərəfin atəş nöqtələrinin neytrallaşdırılması istiqamətində zəruri addımlar atılıb.

SİA xəbər verir ki, hazırkı vaxta qədər düşmən tərəfinin 3 nəfər hərbiçisi məhv edilib (yazını hazırlayarkən, bu sayın 5 nəfərə yüksəldiyi bildirilir) 2 nəfər hərbiçisi isə yaralanıb. Azərbaycan Ordusunun da 2 nəfər yaralısının olması barədə rəsmi məlumat verilib.

Bu arada, erməni mənbələrinə məxsus teleqram səhifələrində onların daha çox itki vermələri barədə məlumatlar yayılmaqdadır. Belə ki, Geqarkunik (Basarkeçər) vila-

Erməni tərribatının xronologiyası: son 5 gündə

yətinin qubernatoru Qnel Sanosyanın məlumatına görə, Ermənistan tərəfinin daha bir əsgəri itkin düşüb və onun haqqında informasiya əldə edilə bilinmir.

Ermənistanın ombudsmanı Arman Tatoyan isə döyüşlərin Basarkeçərin Zod, Kut, Azad, Norabak, Nerkin Şorja, Verin Şorja istiqamətində davam etdiyini iddia edib.

Xatırladaq ki, iyulun 23-də erməni snayperi Azərbaycan Ordusunun gizirinə atəş açaraq onu qətlə yetirib. Həmin gündən etibarən hadisələrin xronologiyasını təqdim edirik:

İyulun 24-də isə erməni tərəfi ərazidə fəaliyyət göstərən traktor qumbaraatandan atəşə tutub.

İyulun 25-də Azərbaycan SQ-nə məxsus yük avtomobili düşmənin atəşinə məruz qalıb.

İyulun 26-da hərbiçilərimizin mövqeləri yenidən atəşə tutulub və bir hərbiçimiz yüngül yaralanıb.

İyulun 27-dən 28-nə keçən gecə Azərbaycan Ordusunun Kəlbəcərdəki mövqələrinə qarşı hücum edilib və postlarımızın ələ keçirilməsinə cəhdlər göstərilib. Lakin döyüşçülərimiz düşməne sarsıdıcı zərbələr endirməklə onu geri çəkilməyə məcbur edib.

Maraqlıdır ki, hətta Rusiya tərəfinin təşəbbüsü ilə təklif edilən atəşkəs razılaşmasına baxmayaraq, düşmən öz xislətini davam etdirir. Rəsmi məlumata görə, Ermənistan tərəfi əlavə olaraq tank və 120 millimetrlilik minaatanlardan istifadə etməklə vəziyyəti gərginləşdirməkdə və mövqələrimizi atəşə tutmaqda davam edir. Buna baxmayaraq, Ermənistan XİN onu da iddia edir ki, hazırda sərhəddəki vəziyyət sabitdir.

Rövşən RƏSULOĞ

"Vaksin qəbul olunması artıq məcburi forma almalıdır"

Operativ Qərargah tərəfindən hansı qərarlar qəbul olunursa, onun arxasında insanların sağlamlığı durur". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin üzvü Kamilə Əliyeva deyib. Onun sözlərinə görə, dövlət daim birinci növbədə, xüsusilə də cənab Prezident həmişə insanların sağlamlığını dövlətin prioritet məsələlərindən biri hesab edir: "Ona görə də bu gün əgər, koronavirus bütün dünyanı zəbt edibse, əsasən də dünya əhalisi bundan qurtula bilməyibse, müəyyən qadağalar, müəyyən qapanmaların olması labüddür. Ona görə də sentyabr ayının 1-dən bir sıra obyektlərə, ticarət mərkəzlərinə daxil olmaq üçün Covid pasportunun tələb olunmasına təbii yanaşırıq. Çünki ticarət mərkəzlərinə insanlar kütləvi şəkildə axın edir. Bu da xəstəliyin yaranması üçün şərait yaradır".

Kamilə Əliyeva fikirlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, ÜST bildirib ki, vaksin zərərsizdir: "Bu gün bütün dünya da vaksindən istifadə edir. Bu gün bizim koronavirusdan qurtulmağımızın yeganə yolu qaydalara riayət etmək və vaksin vurdurmaqdır. Bizim bundan başqa çıxış yolumuz yoxdur. Ona görə də, vaksin qəbul olunması düşünüürəm ki, artıq məcburi forma almalıdır. Elə insanlar var ki, TƏBİB tərəfindən, Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən də dəfələrlə bildirilib ki, müəyyən allergiyası olan insanlar vaksin vurdurduqdan sonra müəyyən əks təsirlə üzləşə bilər. Düşünürəm ki, allergiyası olan və bu əks-təsirə qarşı hallar həkim tərəfindən müəyyən olunubsa, həmin insanlara müəyyən bir arayış verilməlidir. Çünki əgər, həmin insan vaksin vurdurubsa, vaksinə qarşı əks göstəricisi varsa və həkim də bunu təsdiq edibse, həmin insanlara arayış verilə bilər".

Arzu Qurbanzadə

"Dəmir yumruq"dan qorunmağın ən sadə yolu

İnanın, mən bu ermənləri heç başa düşə bilmirəm. Yazırlar ki, bu ilin birinci yarısında Ermənistanından qaçan 80 min ermənin artıq 22 mini Rusiya vətəndaşlığı alıb, sonra da deyirlər ki, "Nikola eşq olsun!"

Amma bununla onların Paşinyana nə demək istediklərini anlamıram. Daha sonra yazırlar ki, Annanı Fransaya istirahətə göndərib, özü Ayk Sərkisyanın oğlunun toynunda rəqs edən baş nazir, toyda ekologiya nazirinin müavini təyin etdiyi Qayane Qabrielyanın "Tik-

Tok"dakı şəbəkəsinə baxıb xeyli gülüb. O, hətta təyin etdiyi gənc kadrın qabiliyyətinə də heyran qaldığını gizlətməyib. Amma deyirlər bu dəfə elə də içkili olmayıb. Ona görə, bu da normaldır deyə, yenə də "Nikola eşq olsun!" deyiblər.

Sizi bilmirəm, ermənilərin Paşinyanla bağlı bu eyhamı da əvvəlki eyham kimi, yenə mənə çatdır. Bəlkə mən nəyi isə, hə, yadıma düşdü, onların "demokratik bir ölkədə" yaşadıklarını unuduram

Necə də gözəldir Ermənistan kimi, "demokratik bir ölkədə" yaşamaq bu ölkədə demokratiya "boldur" deyə, bütün bunlara görə Nikolü günahkar da bilirsiniz. Hələ bir prezident Armen Sarkisyanı da irad bildirirsiniz ki, vətənin çətin günündə gedib Tokiodakı Olimpiya

oyunlarına baxır. Məgər bu "biəvaların" arada bir istirahət etmək hüquqları yoxdur?

Siz də başlamısınız, hətta "qaşınmayan yerdən qan çıxarmaq" istəyirsiniz. O dəqiqə azərbaycanlılardan oğurlayıb əsl erməni adına layiq elədiyiniz düdüyü alırsınız əlinizə ki, "ölkə əldən gedir, belə bir zamanda Ermənistanın lideri yoxdur". Hələ aranızda biri var ey, Qəçəm Nazaryan, əl-ayağa düşüb ki, təcili "Hayastan" alyansının toplantısını çağırmaq lazımdır.

Mənə belə gəlir ki, o, açıq çəkildə deməyə də, amma Robert Koçaryanın yenidən hakimiyyətə qayıtmasını istəyir. Əlinde bu da sizdəki demokratiya bolluğundan irəliləyir.

Odey, "əsil erməni fədaisi"

ombudsman Arman Tatoyan, andamən edir ki, gecə səhərə kimi "top səşindən" gözünü belə yuma bilməyib. Səhər yuxudan duran kimi də, türklər demiş "qəhvəaltsız-zadsız" durub gəlib "tülkü" kimi gizlicə atəş açıb indi qorxularından gizlənməyə yer axtaran "qəhrəman erməni əsgərlərinin" yanına. Gizlənmə "qəhrəman erməni əsgərlərinə" öz "gərəkliləri" verən Tatoyan, bundan sonra onlara şad bir xəbər də deyib. Deyib ki,

hələ ki, sentyabrın 16-a qədər gizləndiyiniz yerdən başınızı qaldırmayın, çünki həmin gün Ermənistan KTMT-nin sədri olacaq(?).

Tatoyan mövcud vəziyyətlə bağlı Ermənistanın təşkilatı müraciət edib-ətmədiyini bilməyə də, amma hələlik "Dəmir yumruğun" zərbəsinə tuş gəlməmək üçün "qəhrəman erməni əsgərlərinə" başlarını qaldırmamağı məsləhət görüb.

Ağasəf Babayev

Azərbaycan Rusiyadan 2019-cu ildən dayandırılan qaz tədarükünü bərpa edəcək. Xüsusilə, 2023-cü ilə qədər Azərbaycan yayda Rusiyaya, qışda isə Rusiya Federasiyası Azərbaycana qaz verəcək. Tərəflər müqavilənin əhatə dairəsini və şərtlərini açıqlamır. Bu barədə Rusiyanın tanınmış "Kommersant" nəşri məqalə dərc edib.

Məqalədə çıxış edən analitiklər hesab edir ki, rəsmi Bakının Avropaya qaz ixracını artırmaq planlarını nəzərə alsaq, Azərbaycanın hasilat, daxili istehlak və ixracda qaz balansını demək olar ki, xeyli azalıb. Azərbaycan və Rusiya mövsümi təbii qaz mübadiləsi barədə razılığa gəldikdən sonra isə yaz aylarında Bakı Rusiya Federasiyasına qaz verəcək və qışda oxşar qaz həcmi Rusiya Federasiyasından Azərbaycana gələcək. Bu, "Azerkontrakt" şirkətinin (təbii qazın alqı-satqısından məsul) açıqlamasında da öz əksini tapıb. Beləliklə, "Qazprom" ilə müqavilə imzalanıb. Müqavilənin müddəti 2023-cü ilə qədərdir. "Qazprom" yeni müqavilənin əhatə dairəsi və şərtləri

Yayda Azərbaycan Rusiyaya, qışda isə Rusiya Azərbaycana QAZ VERƏCƏK

ilə bağlı heç bir açıqlama vermir.

Qeyd edək ki, SOCAR dövlət neft şirkəti Azərbaycan tərəfdən müvafiq həcmdə qazın alınması və göndərilməsi barədə müqavilənin texniki icrasına cavabdeh olacaqdır. Şirkətdən bildirilib ki, tədarük həcmi yay aylarında Azər-

baycanda qaz hasilatı və istehlak səviyyəsindən asılı olacaq. Eyni zamanda, adətən qazın qiyməti qışda yaya nisbətən daha bahalı olur.

"Ölkədəki qaz hasilatının sürətlə artması fonunda Azərbaycan daxili istehlak səviyyəsinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığı qışa qədər öz qazının əlavə həcmi

lərdə "Şahdəniz" in birinci fazasında qaz hasilatı azalmağa başlayanda və Türkiyə ilə Gürcüstan ixrac müqavilələrinə əsasən Azərbaycan qazından asılı olduqları üçün Rusiya ilə tədarük mübadiləsi bərpa edildi. Amma 2019-cu ildən etibarən "Şahdəniz" in ikinci fazası işə salındı. Bundan sonra Azərbaycan Rusiya Federasiyasından qaz almaqdan imtina etdi. BP-nin məlumatına görə, 2020-ci ildə Azərbaycanda qaz hasilatı 25,8 milyard kubmetr, daxili istehlak isə 11,9 milyard kubmetr təşkil edib.

Bu ilin aprelində isə Azərbaycanla Türkiyə arasında imzalanmış 6,6 milyard kubmetr təbii qazın Bakı-Tbilisi-Ərzurum boru kəməri ilə tədarükünə dair iyirmi illik müqavilənin müddəti bitib və bu günə qədər tərəflər yenidən danışıqlar apardıqlarını elan etməyiblər. Eyni zamanda, Azərbaycan TANAP boru kəməri ilə Türkiyəyə 6 milyard kubmetrə qədər qaz verir, bu qaz kəməri ilə daha 10 milyard kubmetr Avropaya - Yunanıstan, Bolqarıstan və İtaliyaya gedir. "Skolkovo" Enerji Mərkəzinin

analitiki Sergey Kapitonov qeyd edib ki, "Şahdəniz" yatağında (hər iki fazada) qaz hasilatı ildə 26 milyard kubmetrə çatmalıdır. "Bununla yanaşı, SOCAR-ın digər yataqlarından (Azəri-Çıraq-Günəşli daxil olmaqla) təqribən 10 milyard kubmetr qaz hasil olunur. Beləliklə, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri ilə Türkiyəyə təbii qaz ötürüldəndən sonra Azərbaycanın daxili istehlakı və ixracatdakı qaz balansını demək olar ki, sıfıra düşür".

Cənab Kapitonov əlavə edib ki, bunun fonunda, şübhəsiz ki, Bakının "Qazprom"dan xüsusən də qış dövründə qaz idxal etməsi başadüşüldür. "Qazprom" üçün Azərbaycana qaz tədarük etmək problem olmayacaq. Öz növbəsində, "Qazprom" yay aylarında Dağıstan üçün qaz alışı sxemini davam etdirə bilər (müqavilə 2010-2014-cü illərdə qüvvədə idi - Kommersant). Xüsusilə Azərbaycanın Türkiyə və Cənubi Avropa ölkələri üçün əhəmiyyətli bir ixracatçıya çevrilməsi fonunda Rusiya ilə əməkdaşlığın gücləndirilməsi heç də bu ölkənin ziyanına deyil".

V.VƏLİYEV

yaratmaq imkanı əldə edir", deyə "Azerkontrakt" dan bildirilib.

Xatırladaq ki, "Qazprom" 2000-2006-cı illərdə Azərbaycana qaz tədarük edirdi. İmzalanmış müqavilələrin şərtlərinə görə Azərbaycan Gürcüstan və Türkiyəyə qaz ixrac etdiyi üçün qaz istehsalını artırmağa başladı. Lakin 2017-2018-ci il-

“Ermənistan üçün hələ də gec deyil”

- Ermənistan tərəfi Naxçıvan, Kəlbəcər, Şuşa ətrafı nöqtələrdə müttəmadi olaraq atəşkəsi pozmağa davam edir. Bu nöqtələr bilərkən seçilib yoxsa Ermənistan yalnız vəziyyəti gərginləşdirir?

-Xüsusilə də döyüş nöqtəsi sayılan Azərbaycan Ermənistan sərhədində yerləşən Kəlbəcər istiqamətində aatəşkəsin pozulması bizdə ciddi narahatlıq yaradır. Müdafiə Nazirliyi bu gün sabah məlumat verib ki, dünən gecədən düşmən tərəfi atəşkəsi pozmağa başlayıb. Nəticədə iki hərbiçimiz yaralanıb. Müdafiə Nazirliyindən cavab tədbirləri hazırlanır. Onu da qeyd edim ki, düşmən tərəfinin təxribatları heç vaxt cavabsız qalmayıb. Bu yaxınlarda düşmən tərəfi atəşkəsi kobudcasına yenə də pozmuşdu nəticədə Beyləqan rayonundan olan gizirimiz Fərman Yaqublu şəhid olmuşdu. Ümumiyyətlə Ermənistan tərəfi çıxılmaz vəziyyətdədir. Ölkədə müdafiə naziri yoxdur. Müdafiə nazirinin vəzifəsini Baş qərərgah rəisinin müavini yerinə yetirir. O da dünən səhər tezdən Moskvaya gedib. Aydın məsələdir ki, təcrübəsiz bir generaldır. O Moskvaya səfərini müəyyən tapşırıqlar almaq üçün təşkil edib. Açıq deyim ki, Rusiya da Ermənistanın son hərəkətlərindən narahatdır. Ermənistanın bu təxribatları Rusiyada həmçinin qəzəb doğurur. Diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm ki, bu yaxınlarda Ermənistanın müdafiə nazirliyinin vəzifələrini yerinə yetirən Baqarşah Artuniyan istefa verib. Onun istefasının səbəblərindən biri də Nikol Paşinyana tabe olmaması idi. Bunları bir də Qasparyan adlı Baş Qərərgah rəisləri vardı. O da Paşinyana tabe olmaması səbəbindən istefaya göndərilib. Bütün bunlar Ermənistanda ordunun kaos içərisində olduğunu göstərir. Hələ sərhədlər müəyyən edilməsə də, Kəlbəcər Azərbaycan Ermənistan sərhəd bölgəsidir. Bugünkü təxribatlar davam edəcək. Bunu tam səmimiyyətlə qeyd edirəm. Əvvəldən də mən deyirdim ki, biz arxayınlaşmamalıyıq. Onlar sakit dayanmayacaq. Bu təxribatların səbəbini mən onda görürəm ki, Ermənistan tərəfi istəyir ki, Basarkeçər rayonundakı sərhədlərini tamamilə Rusiya qorusun.

- Ermənistan bilir ki, Azərbaycanla müharibə etmək gücü onlarda yoxdur, bəs onlar nəyə arxalanıb bu təxribatları həyata keçirir?

- Bilirsiniz, Ermənistan başqa ölkələrin əlinə də oynucaqdır. Bu ölkələr istəyir ki, Ermənistanın ağılsızlığından istifadə etsinlər. Gecə də yatıb yuxularında görürlər ki, Makron Ermənistanı səfər edəcək. Makron gəlib Paşinyanla qucaqlaşacaq və hansısa bəyanat verəcəklər. Fransa həmçinin ATƏT-in üzvüdür. Buna görə mən ATƏT-in missiyasını bitmiş hesab edirəm. Tək Fransa yox, bəzi başqa ölkələr var ki, onlar Ermənistanı qızışdırmaq istəyirlər. Bununla onlar əslində Ermənistanı uçuruma sürükləyirlər. Ermənistanın heç bir gücü qüvvəsi yoxdur. Bu halla onlar hansı hərbi təxribatdan danışsınlar.

- Ümumiyyətlə, Ermənistanda nə baş verir?

- Ermənistanda xotik bir vəziyyətdir. Bu gün Ermənistanda klanlararası vəziyyət olduqca mürəkkəbləşib. Seçkidən sonra vəziyyət daha da mürəkkəbləşib. Belə ki, iki sabiq prezident Köçəryanla Sarkisyan birləşiblər. Bunların fikirləri tamamilə fərqlənir. Paşinyanın fikirləri isə bir başqadır. Mən bir dəfə də demişəm ki, Paşinyan nahara qədər bir siyasət, nahardan sonra tamam başqa bir siyasət yeridir. Nahara kimi rusyönümlü, nahardan sonra qərbyönümlü və ya bunun əksinə siyasət aparır. Bilirsiniz bütün bunlar Ermənistanı daha çıxılmaz vəziyyətə salır. Onu idarəolunmaz hala salır. Yenə də deyirəm müdafiə nazirliyi başsız, ordu komandanlığı inamsız. Orduda Paşinyanla narazı generalların olması tam xaosdur. Ermənistan vəziyyəti düzgün qiymətləndirməsə, bundan da betər olacaq.

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərovun SİA-ya müsahibəsini təqdim edirik:

- Bayaq dediniz ki, ermənilər istəyirlər ki, ruslar onların sərhədlərini qorusun. Bəlkə rusların Qarabağda olmasından sərhəddə olması daha yaxşıdır, ya necə?

- Onsuz da gedişat belə olacaq. Delimitasiya və demakrasiya prosesləri həll olunduqdan sonra sülhməramlı qüvvələrə ehtiyac qalmayacaq. Rusiya sülhməramlılarını burada müvəqqəti olması ilə bağlı Xarici İşlər Nazirliyi də informasiya verib. Ona görə də, heç kim düşünməsin ki, ruslar burada əbədi qalmağa gəlib. Təəssüf ki, bəzi təbliğatçılar bundan sui-istifadə edərək çaşqınlıq yaratmaq istəyirlər. Məsələlər həll olunduqdan sonra sülhməramlı qüvvələr ya öz kəndlərinə, ya da cənub federal hərbi dairəsinə qayıdacaq. Qeyd edim ki, bu dairə Rostovda yerləşir. Ya da Moskvaya qayıdacaq. Belə bir vəziyyətdə ola bilər ki, Ermənistan rus qoşunlarını artıq beynəlxalq müstəvidə tanımış Azərbaycan-Ermənistan sərhədində yerləşdirə bilər. Bununla bağlı bir azərbaycanlı jurnalist rus telekanallarının birində çox yaxşı bir fikir səsləndirmişdi. O deyirdi ki, Ermənistan istəyir sərhədinə Həndürəsdən qoşun gətirsin. Sərhədlər müəyyənləşdikdən sonra biz əsas evimizin içi ilə məşğul olacağıq. Şübhəsiz, sərhəd sərhəddir. Sərhəd toxunulmazdır. Biz sərhədimizi daha da gücləndirəcəyik. Ermənistan üçün hələ də gec deyil. Əgər ağıllı davranırsalar onlar üçün daha yaxşı olacaq. Yox, əgər yenidən beynəlxalq hərəkətlərinə davam edəcəklərsə, yenə də çətinliklərlə boğuşacaqlar. Ermənistan istəsə istəməsə də Zəngəzur dəhlizi açılacaq. Çünki burada tək Azərbaycanın yox, böyük dövlətlərin də marağı var. Onlar da hələlik gözləyir ki, Ermənistan ağıllı və rəasional bir qərar qəbul etsin.

- Sızca, yenidən müharibə başlamağa bilərəmi?

- Müharibə başlamayacaq. Necə başlaya bilər ki, erməni ordusu demək olar yoxdur. Azərbaycanın da özge ərazilərdə müharibə etmək niyyəti yoxdur. Ancaq erməni tərəfi buna şərait yaratsa Azərbaycan ən sət şəkildə müdaxilə edəcək. Azərbaycan tək deyil. Bakı Bəyannaməsi buna ən bariz nümunədir.

Sentyabr ayında Azərbaycanda Türkiyə, Pakistan və Azərbaycan xüsusi təyinatlı qüvvələri dağ şəraitində birgə təlimlər keçiriləcək. Bir müddət sonra Türkiyədə, hətta Pakistanda da belə təlimlərin keçirilməsi gözlənilir. Biz bu bəyannamənin qiymətini bir müddət sonra anlayacağıq. Sənəd imzalanıb.

Turqay Musayev

Ən axmaq itlər belə kötəkləndiyi yerlərdə qalmırlar

Azərbaycan uzun illər sonra öz doğma torpaqlarını, Qarabağını geri qaytardı. Az qala bütün dünyanın etiraz, təyziq və hədələrinə rəğmən 44 gün ərzində 1 gün də dayanmayan müharibə bizim xeyrimizə sonlandı. Erməni tərəfinin yalvarışları ilə bağlanmış sülh müqaviləsinin bağlanması müəyyən bir müddət sabitlik yaratsa da bu, çox çəkmədi. Çox keçmədən provokasiyalar və özlərinə xas erməni hayasızlığı etdilər. Bütün bu əməllər və atəşkəs pozuntuları heç bir zaman cavabsız qalmasa da Azərbaycan tərəfinin səbri tükəndi.

İyulun 23-ü saat 16:00 radələrində Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Basarkeçər rayonu ərazisindəki mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun Ermənistan - Azərbaycan dövlət sərhədinin Kəlbəcər rayonu sahəsindəki mövqelərini atəşə tutmuşdu. Bu barədə Müdafiə Nazirliyindən də məlumat verilib. Qarşı tərəfdən açılan snayper atəşi nəticəsində hərbi qulluqçumuz gizir Fərman Telman oğlu Yaqublu şəhid olub. Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi şəhidin yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı da verib. Hazırda qeyd olunan istiqamətdə yerləşən Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən cavab tədbirləri həyata keçirilir. Ermənistan tərəfi bu kimi təxribat yolu ilə qəsdən iki ölkənin dövlət sərhədində vəziyyəti gərginləşdirmək məqsədi güdür. Baş verməli təxribata görə bütün məsuliyyət tam şəkildə Ermənistanın üzərinə düşür. Yaranmış provokasiya nəticəsində şəhidimiz olduğu üçün Azərbaycan tərəfi daha aqressiv əks-hücum əməliyyatları keçirməyə başlayır.

Ermənilərin Azərbaycanla sərhəddə törətdiyi təxribatlar özlərinə baha başa

gəldi. Kəlbəcər - Göyçə sərhədində başlayan gərginlik bölgədə yaşayan ermənilər arasında böyük təlaş yaradıb. Kəlbəcərlə sərhəddə yerləşən erməni kəndlərinin sakinləri bu gecə kəndləri tərk edərək Basarkeçər rayonunun mərkəzinə və ya Ermənistanın başqa rayonlarına yollanıblar. Yerli sakinlərin mediaya bildirdiyinə görə, əsasən, qadınlar, qocalar və uşaqlar bölgədən təhlükəsiz yerlərə çıxarılıb. "Elə yerlər var ki, kənd bir gecədə tamamilə boşaldı. Çünki, silah səsləri evimizin içində eşidilirdi. Azərbaycan hərbiçilərinin əks hücumu qəfil başladı. Sanki, ildırım çaxırdı. Belə bir şəraitdə bu kəndlərdə yaşamaq və təsərrüfatla məşğul olmaq mümkün deyil görünür", - deyərək kənd sakinini bildirir.

Qürurverici məqam burasıdır ki, artıq bu tip "Elə yerlər var ki, kənd bir gecədə tamamilə boşaldı. Çünki, silah səsləri evimizin içində eşidilirdi" cümlələr yalnız erməni kəndliləri tərəfindən işlənilir. Azərbaycan tərəfi isə bacardığıqca humanist mövqə göstərsə də bəzən səbrimiz zərərli olur. Buna ən çox ermənilər bələddirlər. Güc və səbr əksərən bir-birimizə əks mövqedə olduğundan, bir dəfəki səbr daşqını ermənilər üçün baha başa gələcək. Belə ki, güclü və haqlı Azərbaycan artıq yetərincə səbr edib. Ermənilər hələ də yaşamaq istəyirlərsə ya-

şayacaqları yer barədə düzgün seçim etməlidirlər. Ən axmaq itlər belə kötəkləndiyi yerlərdə qalmırlar. Amma unutmaq lazım deyil ki, bu itlər həm də quduzdurlar. Yəni onlar düşünə, xatırlaya və öz instinqlərinə yiyə dura bilmirlər. Bu itlərə quduzluğu kimlərin yoluxdurduğu çox aşkardır.

Növbəti müharibə ehtimalından Azərbaycanın daha az itkilərlə çıxacağı aşkardır. Daha çox strateji mövqeyə, qalib ruha, təcrübəyə sahib olan Azərbaycan Ordusu artıq düşməne heç bir şans verməyəcək. Digər tərəfdən əmin olmaq olar ki, beynəlxalq qüvvələr də Ermənistanı müdafiə etməyin mənasız olduğunu dərs edir. Həm də onlar əmindir ki, mövzu torpaq olduqda biz Azərbaycanlıların gözü heç nə görmür. Mövzu torpaq, vətən olduqda hər hansısa hədə, sanksiya, təhdid işə yaramır.

Nəzərə alınmalı digər bir məsələ isə 3-cü bir Qarabağ müharibəsinin heç kimin mənfəətinə uyğun olmamasıdır. Ordusunu itirmiş Ermənistan da daxil olmaqla heç kim müharibə etmək gücündə deyil. Rusiya, İran və digər ölkələrə də artıq yeni iqtisadi inkişaf mərhələlərində özünə yer tapmaq maraqlıdır. Belə bir, yenidənqurma və iqtisadi inkişaf mərhələsində heç kim müharibə etmək cəsarətində ola bilməz.

Zərdüşt Quluzadə

“Paşinyan ordu üzərində tam nəzarəti təmin edə bilmir”

“Dəfələrlə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq Ermənistan tərəfi 10 noyabr 2020-ci il və 11 yanvar 2021-ci il Moskva razılaşmasının icra olunmasının qarşısını almaq cəhdlərini davam etdirir. Baxmayaraq ki, ayın əvvəllərində keçirilən görüşdə Rusiya dövlət başçısı V. Putin N.Paşinyana bu istiqamətdə işləri sürətləndirmək zərurətini bir daha təkrar etdi. Ancaq bir dəyişiklik olmadı”. Bunu ANAP-ın sədri Abutalıb Səmədov “Səs” qəzetinə açıqlamasında bildirib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan üçtərəfli komissiyada iyun ayından iştirak etmir və nəzərdə tutulan qrafik pozulmaqda davam edir: “Bütün bu məsələlərdən, Ermənistanın davranışından hiddətlənən prezident V.Putin, iyulun 23-də Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının iclasında kəskin bəyanatla çıxış etdi. Açıq şəkildə dedi ki, üçtərəfli bəyanatın icrasının qarşısını almağa yönəlmiş hərəkətlərə yol verən

adamlar anlaşılmadırlar ki, bunun alternativini yalnız bir şey ola bilər- müharibə! Əgər bu baş verərsə, tökülən qanın günahkarı razılaşmaları pozanlar olacaq! Elə həmin gün, iyulun 23-də erməni snayperi Azərbaycan Ordusunun gizirinə atəş açaraq onu qətlə yetirdi”.

A. Səmədov bildirdi ki, iyulun 27-dən 28-nə keçən gecə Azərbaycan Ordusunun Kəlbəcərdəki mövqelərinə qarşı hücum edildi və postlarımızın ələ keçirilməsinə cəhdlər göstərildi: “Ermənistan silahlı qüvvələrinin Kəlbəcər rayonu istiqamətində başladığı təxribatın qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi cavab tədbirləri nəticəsində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi məhv edildi. Atəşkəsi pozan, hərbi əməliyyatların başlanmasına çalısan hansı qüvvələrdir? Bu cəhdlər Rusiyanın Ermənistanı cəzalandırması, 44 günlük müharibədə düşüdü

rezil vəziyyəti bir daha xatırlatması və üçtərəfli razılaşmanın icrasını sürətləndirməyə məcbur etməsi kimi qiymətləndirilə bilərmi? Bir şey ayındır. N.Paşinyanın atəşkəsin pozulmasından nəse qazanması mümkündür və onu bu halda ağır məğlubiyyət, ölkədə sabitliyin pozulması, iqtisadi durumun bir az da pisləşməsi gözləyir. Son günlər baş verənlər Azərbaycanı təxribata çəkmək cəhdi də ola bilər. Ancaq atəşkəsin pozulmasının əsas səbəbini, mənəcə, Ermənistan liderinin ordu üzərində tam nəzarəti təmin edə bilməməsində və Rusiyanın təsiri altında olan qüvvələrin təxribat cəhdlərində axtarmaq lazımdır. Güman edirəm ki, bu cəhdlər uzun sürməyəcək və dərsini alan Ermənistan üçtərəfli razılaşmanın reallaşması, ilk növbədə, “Zəngəzur dəhlizi”nin açılması istiqamətində zəruri işləri görməyə başlayacaq”.

Gülyana

Paşinyanın təxribatları əbədi davam edə bilirmi?

Yaxud, Ermənistan bacısı Fransanın təhriklərinə gedir

Ermənistanın dövlətçilik imitasiyası, sözün əsl mənasında, gözəl qarşısında məhv olmaq üzrədir. İndi istər-istəməz belə bir sual yaranır: eəcəba, artıq terrorçu dövlət olan Ermənistanın həqiqətənmi sonu çatıb?

Gəlin, bu terrorçu dövlətin, qonşularının torpaqlarına göz dikən, ərazi iddialarını davam etdirən Ermənistanın uzun illərdir buraxdıqları səhvlərini bir daha nəzərdən keçirək, eləcə də mövcud

rəhbərliyinin heç də əvvəlkilərdən fərqlənməyən cəhətlərinin təhlilini aparaq. Məsələn, ilk başdan onu deyə bilərik ki, 44 günlük Qarabağ müharibəsində məğlubiyyətini etiraf edən, kapitulyasiya sənədinə imza atan Nikol Paşinyanın sülh sənədini imzalamaqdan imtina edir, hər vaxtlıq "quyruğunu" qapı arasından sivişdirib çıxarcasına düşünür. Amma çıxara biləcəkmi...?

İki il əvvəl Paşinyan qəsdən, bilərəkdən Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı başladılan sülh

danışıqlarından nümayişkəranə şəkildə imtina etdi və geriye çəkildi

Yeri gəlmişkən, Nikol bir dəfə səhvə yol verərək, Ermənistanın bacısı adlandırılan Fransanın təhriklərinə getdi. Daha dəqiq desək, iki il əvvəl Paşinyan qəsdən, bilərəkdən Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı başladılan sülh danışıqlarından nümayişkəranə şəkildə imtina etdi və geriye çəkildi. Məhz həmin ərazilərdə o, "Qarabağ Ermənistandır və nöqtə", həmçinin "yeni müharibə-yeni ərazilər" tipli başından böyük qələtlərə

yə yol verdi. Üstəlik, onun keçmiş MN rəhbəri David Tonoyan da başından böyük qələtlərə yol verərək, Azərbaycanın ədalətli tələblərinə qarşı dinc şəhərlərimizi raket zərbələrinə məruz qoyacağını bəyan etdi. Sonradan bu sərəsəm, yekəbaş və sağalmaz erməni xəstəliyinə malik bəyanat və çıxışların cavabının nələrlə nəticələnməsi barədə danışmağa, təkrarlar etməyə də düşünürəm ki, gərəkdir yoxdur...

Paşinyan bir daha Makronun küyünə düşüb

Lakin bu da azmış kimi, Ermənistan silahlı qüvvələri ötən ilin iyulunda Tovuz hücum etdilər. Məhz Tovuz hadisələri sonradan yuxarıda qeyd edilən 44 günlük zəfər yürüşünə təkən verildi və bu gün Azərbaycanın həmin qələbəsi dünyanın müasir hərbi sənətinə özünün heyretedici imzasını atmış oldu.

Bugünlərdə baş verənlər, yeni Ermənistan-Azərbaycan sərhədində cərəyan edən hadisələr, erməni silahlı birləşmələrinin dinc dayanmamaları və s. kimi olaylar görü-

nür bir daha göstərir ki, daha əvvəlki qulaqburmalar, burunovulmalar Nikola dərslər olmayıb. Və maraqlısı yenə də budur ki, ortada yeni-dən Fransanın adı hallanır...

Baxın, bu yaxınlarda fransalı həmkarları ilə görüşən Paşinyan bir daha Makronun küyünə düşüb. Ermənistan bayaq da qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycanın artıq bir neçə dəfə təklif etdiyi sülh sənədini təşəbbüsünü rədd edir, üstəlik, sərhədlərimizdə ardıcıl təxribatlar törədir, mövqelərimiz müxtəlif atıcı silahlardan atəşə tutulur.

Hələlik, Azərbaycan bu təxribatları cavab atəşləri ilə aradan qaldırmaqla kifayətlənir. Amma söz yox ki, belə əbədi davam edə bilməz, necə ki, 44 günlük müharibədə olduğu kimi...

Rövşən RƏSULOV

P.S. Maraqlıdır ki, Ermənistan-Azərbaycan sərhədində baş verən son olaylar bir neçə gün əvvəl ABŞ-ın Ermənistandakı səfirinin Basarkeçərə və Zəngəzura etdiyi səfərdən sonra başlayıb...

"İncə duyğulara" əsaslanan erməni-fransız dostluğu...

...Verilən məlumatlara görə, son zamanlar Azərbaycan təşkilatlarının Fransada fəaliyyətə başlaması Fransada yaşayan ermənilər erməni jurnalist Tiqran Yekavyanın "Fransa ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərin işgüzar əlaqə və investisiyalara, Ermənistanla işə duyğulara əsaslandığını" önə çəkərək özələrinə təsəlli verməyə çalışırlar. Təbii ki, erməni Tiqran "işgüzar əlaqə və investisiyalar" deyərək, qışqıncılıqla da olsa, Bakının Normandiya da bir neçə kilsənin bərpası üçün vəsait ayırdığını etiraf edir.

Xatırladaq ki, Fransadakı növbəti prezident seçkiləri 2022-ci il aprelin 10-da keçiriləcək. Bu gün təkə Fransadakı ermənilər deyil, həm də bu ölkədən kənarda yaşayan əksər ermənilər də Emmanuel Makronun yenidən prezident seçilməsi üçün dəridən-qabıqdan çıxırlar. Amma, o da etiraf edilməlidir ki, son zamanlar Fransada baş qaldıran etirazlar Makronun əvvəlki dövlət rəhbərlərinin dövründə yaşanmayıb deyə bu da indiki fransız prezidentini çox narahat edir. Təbii ki, bunu təkə Fransadakı yox, elə Ermənistandakı ermənilərdə də yaxşı görüb və anlayırlar.

Amma buna baxmayaraq, Makron, elə günü bu gün də "duyğu" verdiyi bir xalqın, yəni ermənilərin "köməyindən" yararlanmağa çalışmaq istəyir.

Maraqlıdır ki, bəzi avropalı mütəxəssislər bir müddət bundan əvvəl Avropa Şurasının rəhbəri fransız Şarl Mişelin Ermənistanı və etdiyi 2.6 milyard avronun bir hissəsinin Makronun seçki kampaniyası üçün yaradılan "qara qutu"ya atılacağını istisna etmirlər.

...Təbii ki, bu gün kənarda özəllirine dayaq tapmaq üçün hər yola baş vuran erməniləri, şübhəsiz bu da

qane edir.

Təsadüfi deyil ki, ermənilər fransızların balaca bacıları olduqları ilə hələ də qürur duyduqlarını gizlətmirlər.

Amma... Azərbaycan təşkilatlarının Fransada fəaliyyətə başlayıb və bu fəaliyyətlərini günü-gündən genişləndirməyi erməniləri yaman qıcıqlandırır. Azərbaycanın Fransaya tələbə göndərən və fransız dili təhsilini Bakıda genişləndirərək yeni fransızdilli elit hazırlaması onlara yaman yer eləyir. Onlar Ermənistan-diaspora ilə Ermənistan-Fransa arasındakı münasibətlərin zəif olduğunu iddia edib, erməniləri bu qurmlar arasında əlaqələri genişləndirməyə çağırırlar.

Onu da qeyd edək ki, fransız ermənilərinin "faydasız çapalamalarına" baxmayaraq, bir müddət bundan əvvəl Fransa parlamentinin nümayəndə heyəti işğaldan azad edilən Ağdamı ziyarət ediblər. Sonradan fransalı deputat Jerom Lamber nümayəndə heyətinin erməni işğalından azad edilmiş ərazilərdə gördüklərindən dəhşətə gəldiyini etiraf edib.

P.S: Erməni iddialarına görə, bu gün Fransada yaşayan ermənilərin ümumi sayı, guya artıq yarım milyon keçib. Bəlkə də, bu belədir. Məsələn ermənilərin başqa bir iddialarına görə, Fransanın cənubundakı Marsel şəhərində, 16 bələdiyyə bölgəsindən 6-sında əhalinin əksəriyyətini ermənilər təşkil edir. Marseldə erməni adları olan 18 küçə, 12 fəal erməni kilsəsi var. Lyon şəhərində təxminən 100 min erməni yaşayır ki, onların da qəzet və radioları fəaliyyət göstərir və s.ve i...

...Burada maraqlısı bilirsiniz nədir: bu qədər erməninin hələ ki, sakit oturmaları, yeni Fransa dövlətindən bu yerlərin "qədim erməni torpağı" olduğunu iddia edib "tutarlı faktlar" gətirməmələri...

Ağasəf Babayev

"Utanmayandan sonra oynamağa nə var?"

"Məni maraqlandıq"

Əli Kərimlinin və onun kimilərin bu tipli çıxışlarına təəccüblənmirəm. Çünki öyrənmişəm, adət etmişəm tövbə yoxdur deyiblər. Əli Kərimli və Sevinc Osmanqızı anti-Azərbaycan mövqeli çıxışlara adət ediblər. O qədər adət ediblər ki, bunu etməyəndə içəri göynəyir, bunu etməyəndə allergiyaları tutur". Bunu SİA-ya açıqlamasında "Azadlıq Hərəkatçıları" Birliyinin sədri Təhmasib Novruzov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Arif Hacılinın, Cəmil Həsənlinin, Əli Kərimlinin və digərlərinin çirkin fəaliyyətləri nə bu günlük, nə də dünənlük deyil: "1990-cı ildə Azərbaycanda erməni separatizminə qarşı Kremldən alınan razılıq əsasında antiterror əməliyyatları keçiriləndə də, bunlar erməni ümummilli hərəkatının o zamankı lideri Patrik Ayrikyanla birgə bunu pisləyən bəyanatı imzalamışdılar. Nəticədə də, Moskvadan əməliyyatların dayandırılması əmri gəldi. Bunların fəaliyyət tarixçəsi belə faktlarla doludur. O zaman bu gün ermənilərin dəyirmanına su tökmələri, acıq-aşkar erməniyə, ən qatı düşmənimizə dəstək vermələri məni niyə təəccübləndirməlidir ki? Özü kimi yediyi qapaz ifrazatını tökən Sevinc Osmanqızı ilə ağız-ağıza verib həyasızcasına mənsub olduğu xalqa böhtanlar yağdırmaları, vətəndaşı olduğu ölkənin mənafelərini ayaq altına atmaq istəmələri, sadəcə nankorluq deyil, milli xəyanətdir. Çox təəssüf edirəm ki, Azərbaycanın indiki qürurverici günlərində də onlar belə çıxışlarını davam etdirirlər. Əslində, etdirməyə bilməzlər. Etdirməsələr, illərdi onlara milyonlar axıdan ermənilər və ermənipərəstlər hesabət tələb edəcəklər. Pullarını realizə etmək, kompensasiya etmək üçün bunu etməlidirlər. Utanmayandan sonra oynamağa nə var?"

Gülyana

Hər bir cəmiyyət, hər bir xalq özünün mənəvi dəyərləri ilə fərqlənir, bir cəmiyyətin normal hesab etdiyi dəyərlər başqa bir cəmiyyətə bayağı gələ bilər. Eləcə də toy mədəniyyəti. Hər toy özündə mənsub olduğu xalqın dəyərlərini, adət-ənənələrini əks etdirir. Son vaxtlar qloballaşma və integrasiya prosesləri əksər ölkələrdə toyları standart formaya gətirib çıxarır. O cümlədən bizdə. Lakin bizim cəmiyyətdə bayağı yamsılamaq əsas tutulur, toyun əsas mahiyyəti kənar qalır.

Hoqqabazlıq vacibdir?

Sosial şəbəkələrdə tez-tez paylaşılan milli toylarımızdan video və fotokadrların bəzisi ürəkəçən olsa da, çoxusu utandıran, xəcalət hissi verən tiptəndir. Belə çarxların çoxu milli toylarda tətbiq edilən yad adətlərin bayağı halda icra edilməsidir. Məsələn, uzun illərdir paylaşılan və rekord sayda izlənen bir videoepizodda gənc cütlüyün tort kəsməsi və şampan

Toylarımız: Milli dəyərlərimizi niyə itiririk?

şərabı içməsi əks olunub. Gənclər ətrafdakıların təkidi ilə uzun müddət qarışıqlıq yaşadığından sonra axır ki, qollarını çarpazlaşdırıb şərablarını içirlər.

Əvvəla, bu hoqqabazlıq nəyə lazımdır, bunu anlamaq olmur. Qərb mədəniyyətinə görə, yeni tanış olanlar dostluğun təməlini qoymaq istərlərsə, qollarını bir-birinə keçirib içki içirlər. Toylarımızda tətbiq edilən digər yabanc adətlər bir yana, bunu da təqlid etməyimiz şərtdir? Sadəcə, içmək yetərli deyilmi? Üstəlik, bu, mütləq spirtli içki olmalıdır, gəlin və bəy birgə həyatlarının ilk günündə, elə ilk anındaca spirtli içki içmək məcburiyyətindədirlərmi?

Vaqzalı əvəzinə Mendelson marşı

Toyun başlanmasından bir qədər sonra, gəlin və bəyin toy evinə girişi məlum musiqinin sədaları altında baş verir. Bəli, bu, bizim milli mahnımızdır- Vaqzalı. Vaqzalıının el arasında başqa bir adı da var- "gəlin havası".

Əvvəllər Azərbaycan toylarının bir qayda olaraq gəlin havası olan "Vaqzalı" əvəzinə indi bezi toylar

da "Mendelson marşı" eşidilir. Bizim "Vaqzalı" ilə eyni təyinatlı olan bu marş olduqca gözəl marşdır. Amma onun yaxşı olması bizim toylarımızda tətbiq edilməsinin vacib olması demək deyil. Bizim öz gəlin mahnımız olduğu halda, ənənəvi cəmiyyətlərin mahnılarına nə gerek var? Bununla heç də müasir görünmürük, əksinə öz mədəniyyətinə hörmət qoymayan, yad mədəniyyəti bayağı yamsılayan adam kimi görünürük.

Toy mahnıları necə seçilir?

Toy salonuna girən cütlük ilk rəqslərini edirlər. Bəyin və gəlinin fikri soruşulmamış toy ansambli xarici və ya yerli astagəl çalır ki, əksəriyyəti bunlar olur: "İkimizdə bir ürək var", "Sən gəlməz oldun", "Sevəcəyəm", "İlanı-aşk". Bu mahnılar toylarımızın ən dəbdə olan "medlenni"ləridir. Siyahını xeyli uzatmaq olar, bura rus estradasının həzin və "astagəl" mahnıları da daxildir.

İlk rəqslərini, adətən, xarici musiqiyə oynayan bəy və gəlin birgə həyatlarının ilk rəqsini beləcə başa vururlar. Toy boyu milli musiqilər səsləndiriləcək, amma bunla-

rın çoxu millilikdən çıxıb "bazar musiqisi"ne çevrilir. Təəssüflər olsun ki, indi toylarımızın repertuarında olan mahnılar televiziya efirinə, radiolara belə buraxılmayan, səsləndirilməyən tiptən ara mahnılarıdır. Gözəl xalq mahnılarımıza, yüksək səviyyəli milli estrada-mıza çox az yer verilir.

Bəy-gəlin rəqsi necə olmalıdır?

Yenə internetdə gördüyüm bir video gəldi ağılıma. Toyun ən qızğın yerində bəy və gəlin oynamaq istədiklərini deyirlər. Gözəl bir milli musiqi istəyirlər və ürəklə oynayırlar. O səhnə o qədər gözəl, təbii idi ki, insan baxmağa doymurdu. Aydın görünürdü ki, onlar buna əvvəlcədən hazırlaşmışlar. Bunun üçün rəqs müəlliminə ehtiyac olub və onlar tənbellik etməyib rəqs xirdalığına qədər öyrəniblər.

Həmin video çarxa rəy bildirənlər bunun üçün bəy və gəlinin rəqs müəlliminə "xeyli" pul ödədiyini yazıblar. Amma sirs deyil ki, heç bir rəqs müəllimi adı bir müğənninin bir saatlıq oxumasına görə aldığı puldan çox ala bilməz. Əgər lovğalıq olsun deyə toyumuza şou-biznesin ən tanınmış simalarını, bəzən də xarici ulduzları dəvət

mağının müqabilində aldığı pulun miqdarını da çoxumuz bilir. Bəs niyə bu müğənniyə verdiyimiz pulun cüzi bir hissəsini müəllimə verib rəqs etmək öyrənən cütlüyə irad bildiririk? Alqışlanmalı yerdə do-dağ büzürük.

Xoşbəxtliyə niyə qan üzərindən adlayırıq?

Azərbaycanda toyların bir adəti də var. Bəy və gəlinin ayağının altında qoç qurban kəsirlər. Bilmirəm bu adət bizimdir ya yox, bəlkə də çoxdan icra edildiyi üçün bizimki sayılır, amma onu normal adət hesab etmirəm. Qan tökmək bütün hallarda normal qəbul edilmir, o ki qaldı iki gəncin birgə həyatının təməli qoyulduğu gün olsun. Bəy və gəlin bu gün xoşbəxt gələcək üçün yola çıxırlar, bir canlının öldürülüb qanının axdılması, hələ üstəlik, onun qanının gənclərin alınına yaxılması xoşbəxt gələcəyə təminat verə bilərmi?

İnsan olsun, heyvan olsun, ikisi də can daşıyır, insan heyvandan güclüdür deyə onu yerə yıxıb kəsmək, yeni evlənən cütlüyün birgə həyatlarının ilk gününü qana boyamaq haqqına sahib deyil. Qan üzər-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Gəncər, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

edirsə, onlara verdiyimiz pul da az olmur.

Məşhurların toyda bir saat oxu-

rindən keçib xoşbəxtliyə getmək doğru olmazdı.

Milli musiqi yerinə əcaib diskoteka mahnıları

Milli toylarımızın hər gün bir az da dərinləşən problemlərindən biri də toyun sonuna doğru "diskoteka" yaranmasıdır. Əcaib musiqilərin müşayiəti ilə əl-qolunu əcaib bir şəkildə oynadan, atılıb-düşən gənclərin bundan həzz alması ətrafdakılara, xüsusən də toyun ahıl qonaqlarına xoş gəlmir. Bu səbəbdəndir ki, toy sahibi gənclər "diskoteka" istəyini toyun qurtarmasına yarım saat qalmış reallaşdırmağa izin verir. Bu zaman toyda demək olar ki, qonaq qalmır.

Gecə əyləncəsinin iştirakçıları gənclər olur. Rep, rok, pip-pap, caz, estrada və bu tip musiqilərin bir-birinə calaq edilib çalınmasından çılğıncasına zövq alan gənclər toyun "ləzzətini" bunda görürlər.

Gəlin geyimi: qırmızı ağa niyə keçdik?

Gəlin üçün xüsusi paltar qədimlərdən olub. Amma keçmişdə gəlinliklər indiki kimi olmayıb. Qeyd edək ki, qədim adətlərimizə görə, gəlin yalnız qırmızı geydirilməli idi. Qırmızı sevginin, həyatı enerjinin, gözəlliyin rəmzidir.

Avropaya integrasiya burda da özünü göstərdi, milli gəlin geyimi yadlaşdı, indi bir qayda olaraq bütün gəlinlər toyunda ağ gəlinliyə üstünlük verirlər.

İlk dəfə XVI əsrdə kraliça Viktoriyanın geydiyi gəlinlik ağ rəngdə idi və o zamandan bütün dünyada gəlinliklər ağ rəngdədir. Bu ənənəni yalnız Hindistan rədd etdi və özünün qədim adətlərinə görə bu ölkədə gəlinlər qırmızı gəlin paltarını geyir.

Zaman vardı Avropa hər məsələdə şərqdən "oğurluq" edirdi. Mədəniyyətlər beşiyi olan Azərbaycanın mənəvi sərvəti onlar üçün ölçüsüz və qiymətsiz xəzinə idi. İçimizdəki təqlidçilik ruhu öz dəyərlərimizdən könüllü imtinaya və öz milli dəyərlərimizi yad dəyərlərlə əvəz etməyimizə səbəb oldu. Qırılma bizim neslin dövründə baş verdi. Ata və babarımızın, ana və nənələrimizin min illərin sınağından çıxarıb, yaşadıb, qoruyub bizə çatdırdığı dəyərlərimizi, ənənələrimizi, biz növbəti nəsle ötürə bilmədik. Təəssüf...

Lalə Mehralı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

29 iyul

Son səhifə

Bokçumuz qələbəsini ringdə oynayaraq qeyd etdi

Xəbər verdiyimiz kimi, Tokio-2020-də bu gün daha bir bokşumuz mübarizəyə başlayıb. Milliləşdirilmiş kubalı bokşu Alfonso Dominges 1/8 finalda Dilşodbek Ruzmetovlə (Özbəkistan) üz-üzə gəlib. O, ümumi nəticədə 4:1 hesabı ilə qalib gələrək 1/4 finala yüksəlib. Bu mərhələdə onun rəqibi Türkiyə bokşusu Malkan Bayram olacaq. Döyüş iyulun 30-da keçiriləcək. Dominges qələbəsini emosional şəkildə, ringdə oynayaraq qeyd edib.

Sumqayıtda dəhşətli hadisə

İyulun 27-si saat 22 radələrində Sumqayıt şəhər sakini 1983-cü il təvəllüdü Nurəddin Quliyevin Sumqayıt Dəmiryol Vağzalının qarşısında öldürülməsi barədə şəhər prokurorluğuna məlumat daxil olub. Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, aparılmış araşdırmalarla müəyyən edilib ki, zərərçəkmişin tanışı, 2002-ci il təvəllüdü Sumqayıt şəhər sakini Rafael Quliyev şəxsi münasibətlər zəminində aralarında yaranmış mübahisə zamanı bıçaqla Nurəddin Quliyevə çoxsaylı xəsarətlər yetirərək onu qəsdən öldürüb.

Faktla bağlı Sumqayıt şəhər prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Rafael Quliyev şübhəli şəxs qismində tutularaq istintaqa cəlb edilib. Hazırda istintaq davam edir.

qədr hissələrinizi ifadə edin.

6. Mərasim təşkil edin

Bu cür rituallar nəzarət hissini təşviq edir və həssas duyğular üzərində ustalıq hissi verə bilər. Bu, zərər və məyusluğu ifadə etmək və sağalmağa başlamaq üçün bir yoldur və itkin düşənlər üçün bir az qapanma təmin edə bilər. Uşaqlarınız varsa, onları cəlb edin və cənazə qutusuna vida mesajları göndərmələrini təşviq edin. Bir məzar daşı düzəltmələrinə və ya məzarın üstünə ağac əkmələrinə kömək edin.

7. Bir abidə tikmək

Buna bənzər bir xətirə, istər həyatınızda bir ağacın altında, ev heyvanları qəbiristanlığında, istərsə də evinizin bir küncündə ev heyvanınıza hörmət göstərməyin və sevginizi ifadə etməyin başqa bir yoludur. Ev heyvanınızın oyuncaqları, fotoşəkilləri üçün xüsusi bir yer ayırdıra bilərsiniz və ya şəkliniz və adınızla yazılmış lövhə ala bilərsiniz.

8. Həyata davam edin

Qədr

Sevdiyiniz dostunuzun xatirəsi qəlbinizdə yaşayaçaq. Kədərlənmənin bir hissəsi vidalaşmaq və ayrılmağı öyrənməkdir. Nəhayət, dostunuz olmadan həyata alışacaqsınız.

9. Heyvan sığınacağına könüllü olun

Tək bir sığınacaq heyvanına sevgi bəxş etdiyiniz zaman, verdiyiniz sevgidən yüz qat artığını alacaqsınız. Ancaq başqa heyvanların yanında olmağa dözə bilmirsinizsə, bu da yaxşıdır. Hələ hazır olmaya bilərsiniz.

10. Yeni bir heyvan almaq üçün tələsməyin

Eviniz sakit və boş olsa da, ümumiyyətlə gözləmək yaxşıdır. Yeni bir ev heyvanı ilə əlaqəyə başlamazdan əvvəl vaxt lazımdır. Yeni bir ev heyvanı almağa hazırsınızsa, əvvəlki ev heyvanınıza və ya eyni cinsə bənzər birini almaqdan çəkinin. Hər ev heyvanının özünəməxsus xüsusiyyəti var və onu yeni ev heyvanınızla müqayisə etmək haqsızlıq olar.

Ayşən Vəli

Açıqlandı: "Barselona" Messi ilə yeni müqaviləyə qol çəkəcək

"Barselona" ilə müqaviləsi başa çatmış Lionel Messi tezliklə Kataloniya klubu ilə yeni sözləşmə imzalayacaq. Qol.az "Sport.es"-ə istinadən xəbər verir ki, 34 yaşlı hücumçu avqustun 2-də müqaviləyə qol çəkəcək.

O vaxta qədər Messinin "Barselona"da məşq etməyəcəyi bildirilib. Müqavilə imzalandıqdan sonra isə argentinəli futbolçu təlim-məşq toplanışı üçün Almaniyaya getməyən həmyerlisi Serxio Aquero və Emresonla birlikdə

məşq edəcək.

Qeyd edək ki, karyerası ərzində yalnız "Barselona"da çıxış edən Messinin klubla müqaviləsi iyunun 30-da başa çatıb.

Heyvan itirdikdən sonra sağalmağın 10 yolu

Ən təvazökar dostunuzun itkisi ilə mübarizə aparmaq üçün 10 mütəxəssis məsləhətinə baxın. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, bəzi insanlar üçün ev heyvanları otaq yoldaşı, etibarlı adam və ya hətta pis gün yoldaşları olur. Bu səbəbdən ev heyvanını itirmək ailə üzvünü itirmək qədər travmatik ola bilər və kədərlənmə prosesi də oxşar ola bilər. Şəfa çətin ola bilər, amma öhdəsindən gəlməyinizə kömək edəcək qaynaqlar mövcuddur. Budur, kədərdən qurtulmanıza kömək edəcək 10 məsləhət:

1. Yas tutmaq üçün vaxt ayırın

Ev heyvanınız uzun müddətdir ailənizin bir hissəsi ola bilər, buna görə yas tutma prosesi vaxt ala bilər. Bunu qəbul et. Ev heyvanlarını itirmiş insanlarla işləyən psixoloq Frank J.Sileo, "Heç kim sizə nə vaxt irəliləməli olduğunuzu və ya öhdəsindən gələcəyinizi söyləyə bilməz. Yas prosesi məcbur edilə və ya tələsə bilməz" deyir. Kədərlənmək üçün müəyyən bir cədvəl yoxdur. Özünüzü daha yaxşı hiss etməyə başlaya bilərsiniz, ancaq sonra kədr yenidən başlaya bilər. Məsələn, başqasının ev heyvanı görmək,

ev heyvanınızın adını eşitmək və ya doğum günü kimi xüsusi bir tarix, kədərinizi daha da artırma bilər.

2. Kədərinizi gizlətməyə və gözardı etməyə çalışmayın

Kədərinizlə üzleşin. Rədd etdiyiniz zaman yalnız kədərlənmə müddətini təxirə salacaqsınız. Bunu ifadə edin. Ağlayın, qışqırın, kiməsə danışın.

3. Günahkarlıq hissələrinizi qəbul edin

Ev heyvanınızın ölümündə özünüzü günahkar hiss edirsiniz? Heyvan itkisi məsləhətçisi Janet Zimmerman

deyir ki, bu adi haldır: "Demək olar ki, bütün ev heyvanları, ölüm səbəbindən asılı olmayaraq, ev heyvanlarını çox sevsələr də və hər şey edərlərsə belə, özlərini günahkar hiss edirlər" deyir. O deyir ki, insanlar ev heyvanları üçün məsuliyyət hiss edir və ölümlərində özlərini günahlandırırırlar. Məntiqinizə güvənin, onları yaşatmaq üçün edə biləcəyiniz başqa bir şey yox idi.

4. Doğru dəstək alın

Rahatlıq üçün kimə müraciət edirsiniz? Ən yaxşı dostlarınız və yaxın ailə üzvləriniz yəqin ki, ilk seçiminizdir. Ev heyvanlarını itirən insanlara kədərlərini dilə gətir-

mək üçün hər fürsət verilməlidir. Söykənəcəkləri biri olmasa kədərlənmək daha çətin ola bilər.

5. Hissələrinizi kağıza yazın

Gündəlik və ya albom yaratmaq duyğularınızı emal etməyə kömək edə bilər. Günlük yazaraq filtersiz düşüncələrinizi və hissələrinizi xatırlaya və ifadə edə bilərsiniz. Bu albomda ev heyvanlarınızın şəkilləri, gəzdirdiyiniz xüsusi yerlərin xatirələri və digər xatirə əşyaları ola bilər. Sevdiyiniz ev heyvanına məktub yazmaq da sağalmağa kömək edə bilər. Heyvanın həyatınıza girdiyi gündən ölənə

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yayılır, səhifələnilir.

"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAc və SİA agentliklərinin
məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600